

Дарси хафтуми муқаддамотий / шинохти мухтасари бидъат дар манобеъи шаръий.

Пиёда шуда аз навори совети шайх мужоҳид : Абу Хамза мухожир хўромий.

Бисмиллаҳ валхамдулиллаҳ.

Иннал хамда лиллаҳ, нахмадуху ва настаъинуху ва настағфируху, ва наъузу биллаҳи мин шурури анфусина ва мин саййиъати аъмалина, май яхдихиллаҳу фала музилла лаҳ, ва май юзлил фала хадия лаҳ, ва ашхаду анла илаҳа иллаллоҳ ваҳдаҳу ла шарика лаҳ, ва ашхаду анна Мухаммадан абдуху ва росулҳ.

- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ (آل عمران/ ١٠٢)
- يَا أَيُّهَا النَّاسُ، اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا (نساء/ ١)
- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَ قُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِغِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا (احزاب/ ٧٠)

Аммо баъади:инна асдақол хадиси китабуллоҳи ва хойрул худа худа Мухаммадин ва шаррул умури мухдасатуха ва кулла мухдасатин бидъатун ва кулла бидъатин золалатун ва кулла золалатин фин нар.

Ассаламу алайкум ва рохматуллоҳи ва барокатух.

Дарси хафтум муқаддамотимонро ба шарҳи шаръи шинохти бидъат ихтисос медихемки ба далили адами ошноии бисёри аз

муслимин, аз тарафи душманонимон ва дустони жоҳилимон ба унвони ек абзор барои тафарруқи бештар дар миёни муслимин аз он истефода мешавад.

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам мефармоянд:

الْحُكْمُ، :: لَتُنْقَضَنَّ عُرَى الْإِسْلَامِ عُرْوَةُ عُرْوَةٍ، فَكَلَّمَا انْتَقَضَتْ عُرْوَةٌ تَشَبَّهَ النَّاسُ بِأَلْتِي تَلِيهَا، وَأَوَّلُهُنَّ نَقْضًا وَآخِرُهُنَّ: الصَّلَاةُ،^۱

Дастгирахойи ислом ек ба ек шикаста мешаванд, ҳар замоники дастгирайи нобуд шавад мардум ба ончи наздики он аст ҷанг мезананд, аввали онҳо шикастани ҳукм аст ва охари онҳо намоз аст.

Аввалин дастгирайики дар миёни муслимин шикаста шуд ҳукм кардан ва ҳокимияти исломӣ хилафату ала минҳажин нубувват пас аз саййидина Хасан бин Али розиллоху анҳума буд. Ба дунболи шикаста шудани ин дастгира, муслимин жихати хифзи уммат ва жамоатишон ба дастгирайи наздиктар яъни ҳукумати бадили изтирорӣи исломӣ ҷанг задандки холи аз олудагӣ хам набуд, ва дар маконхойи ин ҳукумати бадили изтирорӣи исломӣ хам аз бейн рафт муслимин ба ночор ба мажлиси шӯроӣи мужоҳидин ҷанг мезананд. Ин пойинтарин дастгирайи астки муслимин метавонанд барои муҳофизат аз уммат ва жамоатишон ба он ҷанг бизананд ва баъди аз ин ,охарин дастгирахо еки пас аз дигари нобуд мешаванд то инки ба тарки намоз мерасадки-охарин дастгирайи астки намоди зоҳирӣи мусалмон будан аст – ва ин хам бидуни пуштибонӣи ин “се абзор” ба тадриж нобуд мешавад. Инро мо ошкоро дар Андалус ва дар миёни курдхойи

^۱ - أخرجه أحمد (٢٢١٦٠) مِنْ حَدِيثِ أَبِي أَمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، وَصَحَّحَهُ الْأَلْبَانِيُّ فِي صَحِيحِ الْجَامِعِ ٥٠٧٥

шайтонпарастии язидий мовжуд дар Ироқ ва курдхойи шайтонпарастии малик товусий ба истелох алиюллохий ё досний ё ба қовли ҳудишон ёрсоний мовжуд дар ғарби Эрон ва манотиқи дигар ба ановини мухталиф ва бо исмхойи мухталиф мисли кокеий ва исмоилийҳо ва амсолиҳим мебинем ва дидем.

Фақат аз тариқи ин се дастгирایی астки муслимин метавонанд уммати воҳид ва жамоати воҳидиро аз тариқи шӯроӣ улил амр ба вужуд биёваранд ва аз гумроҳӣ ва саргардонӣ наҷот пейдо кунандки, росулуллох саллаллоху алайҳи васаллам аз аллох таоло замонат гирифтаки чанин уммати гумрох нашаванд:

سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَنْ لَا يَجْمَعَ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ، فَأَعْطَانِيهَا،²

Бале, ин уммати воҳидики аз тариқи шӯроӣ улил амри воҳидишон ба вужуд омаде бо ижмоӣ воҳиди худ ек жамоати воҳидиро ҳам тўлид мекунандки росулуллох саллаллоху алайҳи васаллам амр мекунад ба пейвастан ба чанин жамоати:

: فَعَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ.

Ва чанин жамоати астки химояти аллохро ба даст меоварад.

«فَإِنَّ يَدَ اللَّهِ عَلَى الْجَمَاعَةِ».

Умар ибни Хаттоб розиаллоху анху ҳам аз росулуллох саллаллоху алайҳи васаллам ривоят мекунад:

: «عَلَيْكُمْ بِالْجَمَاعَةِ وَإِيَّاكُمْ وَالْفُرْقَةَ فَإِنَّ الشَّيْطَانَ مَعَ الْوَاحِدِ وَهُوَ مِنَ الْإِثْنَيْنِ أَبْعَدُ، مَنْ أَرَادَ بُحْبُوحَةَ الْجَنَّةِ فَلْيَلْزَمْ الْجَمَاعَةَ»³,

² - في مسند الإمام أحمد (٢٧٢٢٤) عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْغِفَارِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، رواه الترمذي - الترمذي، ابن ماجه (٢٣٦٣)، أحمد³

Бар шумо вожиб ва лозим аст ки пойбанди жамоат шавид, ва бархазар бошид аз тафарруқ ва жудоиёки, шайтон ба хамрохи ек нафар танҳо аст ва аз ду нафар дуртар аст, ҳар каси ки хостори васати беҳишт бошад хатман пойбанди жамоат бошад.

Бале, росулуллох саллаллоху алайхи васаллам мефармояд:

"إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ أَجَارَ لِي عَلَى أُمَّتِي مِنْ ثَلَاثٍ لَا يَجُوعُوا وَلَا يَجْتَمِعُوا عَلَى ضَلَالَةٍ وَلَا يَسْتَبَاحُ بَيْضَةُ الْمُسْلِمِينَ، يَا سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يَجْمَعَ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ فَأَعْطَانِيهَا، وَسَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يُظْهِرَ عَلَيْهِمْ عَدُوًّا مِنْ غَيْرِهِمْ"⁴

Аллох таоло замонат ва ваъдаи се чизро дар мовриди умматам ба ман дода ёки инки умматам гурсна намонанд,

«لَا يَجُوعُوا»

Дузум инки умматам бар гумроҳии ҳам раъй намешаванд

«لَا يَجْتَمِعُوا عَلَى ضَلَالَةٍ، لَا يَجْمَعُ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ»

Ва севум инки душман бар умматам чӣра намешаванд.

Танҳо қудрати монеъ мешавад душманони кофари ошкор дараҷаи 1 ва 2 ва 3, мунофиқин ва секулярзадаҳо ба унвони душманони даража 4 бар муслимин ва бар наҳодҳои ҳаётии муслимин тасаллут пейдо накунад, фақат ва фақат қудрати ҳукумати муслимин ва мезони аъдоди низомии онҳост.

Агар ин қудрат заиф шавад ё аз бейн биравад ва жамоати воҳид вуҷуд надошта бошад, мейдон барои аъмоли табахкоронаи ин

⁴ - في مسند الإمام أحمد (٢٧٢٢٤) عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْعَفَّارِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

чохор душмани аслий ва хатто муслимини мужрим ҳам боз мешавад. Абдуллох бин Муборак роҳимахуллох мегуяд:

لَوْلَا الْجَمَاعَةُ مَا كَانَتْ لَنَا سُبُلٌ وَكَانَ أَضْعَفُنَا نَهَبًا لِأَقْرَانَا،

Агар жамоат намебуд мо роххойро пеши худ надоштем ва заифони мо дар дасти қавитарҳо мовриди тарроҷ қарор мегирифтанд.

Барои ҳамин бузургони мо фармуданд:

«كَذَرُ الْجَمَاعَةِ خَيْرٌ مِنْ صَفْوِ الْفِرْقَةِ»^۵:

Тирагийи жамоат бехтар аз зулолийи тафарруқ аст; яъни хатто агар ин жамоат доройи олудагихойи ҳам бошад боз, бехтар аз тафарруқ ва танхойи астки азоби дунёвий ва ухровийро бо худӣш меоварад.

Бале, агар ин уммат ва жамоати қавӣ аз тариқи ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубувват набуд, ё хатто заифтар аз он тавассути ҳукумати бадили изтирорӣи исломӣ бо олудагихойи ҳам вужуд надошт, ё заифтар аз ин ду- ба унвони севумин гузинаӣи ночорӣ – тавассути мажлиси воҳиди шӯроӣи мужоҳидин бо олудагихойи ҳам вужуд надошт, онвақт барои муслимин ва аҳли дунё танҳо азоб мемонад. Ҳам барои муслимин саргардонӣ меояд, ҳам тасаллутӣ душманон бар муслимин, ва ҳам гурснагий бар муслимин ва соирӣ дунё.

Умматки буд ин се офат ва се азоби саргардонӣ, тасаллутӣ душманон ва гурснагий вужуд надорад, умматки аз бейн рафт ин се офат ва се азобро мебинем.

۵- الجاحظ في البيان والتبيين، ص ۱۴۲

Ин ҳамон азоби астки қарнҳо пеш аллох таоло дар мовриди пархези аз гирифтӣ шудан ба он ба муслимин хашдор дода ва мефармояд:

«وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ» (آل عمران/۱۰۵)،

Ва монанди касони нашавидки пароканда ва мутафарриқ шуданд ва дучори ихтилоф шуданд (он ҳам) баъди аз онки нишонаҳои ровшан ба онон расид, ва барои инҳо азоби бузурги вуҷуд дорад.

وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ.

Дар ин сурат, агар гурснагий, тасаллутӣ душманон ва саргардонии фарогирро дар миёни муслимин мебини яъни тафарруқ ҳоким шуда, ва уммати воҳид ва ҷамоати воҳиди вуҷуд надорад, ва инсонҳо бо ин тафарруқ ва дуришон аз уммати воҳид ва ҷамоати воҳид, дархости азобро қарданд, ва асбоби нузули азобро барои ҳудишон фароҳам қарданд.

Чун, қулли ин ваъдаҳои аллох таоло ба росулulloх саллаллоху алайхи васаллам дода мутаъаллиқ ба уммати воҳиди астки ҷамоати воҳидиро ба вуҷуд овард, ва агар каси меҳода азобҳои гурснагий, фақр, тасаллутӣ душманон ва саргардониро дар миёни муслимин аз бейн бибарад бояд дубора уммати воҳидро ба вуҷуд биёварад, ва дубора ҳукуматро ба

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَا جِ النَّبَوَّةُ»

Баргардонадки росулulloх саллаллоху алайхи васаллам онро баён қарда аст.

Дубора ҳукуматро ба

«نُمَّ تَكُونُ خَلَافَةً عَلَىٰ مِنْهَا جِ النَّبُوَّةُ»

Баргардонадки росулуллох саллаллоху алайхи васаллам онро баён карда аст. Чун, хатто бо ташкили уммат ва жамоат аз тариқи ҳукумати бадили изтирорӣи исломӣ бо олудагӣҳои дорад танҳо бахши аз сарзаминҳои муслимӣ метавонад аз гурсагӣ, адами тасаллӯти душманон ва саргардонӣ нажот пейдо кунадки тахти контроли он қарор дорад, ва дар замони набуди ин ҳукумати бадили изтирорӣ ва бо ташкили уммат аз тариқи мажлиси шӯроӣ муҷоҳидин танҳо бахшҳои ночизтари аз муслимӣ тахти пушиши мазоӣи ин уммат қарор мегиранд.

Танҳо гузайи метавонад ин имтиёзотро ба ҳаммаи муслимӣ бирасонад, ва ҳаммаи муслимӣро машмули замонати аллох қарор диҳад, дастӣби муҷаддад ба қудрати ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубавват аст. То замони кулли муслимӣ дубора ба ин ҳақи аз даст рафташон нарасиданд, тасаллӯти душманон бар онҳо, ривожӣ фақр ва гурсагӣ ва густариши саргардонӣ амри табиӣ хоҳад буд.

Дар ин сурат, возих ва ровшан аст ки бисёри аз азобҳо, офатҳо ва беморӣҳои иҷтимоӣ ва фардӣ вужуд доранд, билиҷбор ба далили набуди ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубавват ва шӯроӣ улил амри он ва уммати воҳида ва жамоати воҳидаи он ва иҷмоӣ воҳиди он ба вужуд меоянд. Дар инҷо жойгузинӣи шохигари ба жойи хилафату ала минҳажин нубавват сарчишма, манбаъ ва ширфалакаӣи тӯлиди ҳазорон олудагӣ ва беморӣҳои новзухур ва тоза пейдо шуда дар миёни муслимӣ шудки танҳо бо

хушик кардани ин сарчишма, манбаъ ва иллат, ва танхо бо бастанӣ ин ширфалакаӣ аслий метавон аз ин олудагӣҳо ва маълулҳо нажот пейдо кард.

Еки аз хатарноктарин ин беморӣҳо ва маълулҳоки ба далили инхидоми уммати воҳид ва ижмоъи воҳид ба вужуд омад, тӯлиди мазоҳиб ва тафарруқи хосили аз он аст, ва то жомеъа аз тариқи шӯроӣ улил амр дубора ба уммат воҳид ва жамоати воҳиди хоста шуда дар шарият ва ижмоъи воҳиди он барнагардад вужуди ин беморӣҳо хатмӣ ва ижтиноб нопазир аст, ва ҳеҷ кудом аз ин мазоҳиб ва тафосири мухталиф “маҳак” ва “хужжат” барои ташҳиси хуб ё бад будани соири мазоҳиб ва тафосири муҳолифишон намешаванд, ва ҳеҷ кудом наметавонанд ва шойистагӣ онро надорандки ба танҳойи нақши уммати воҳид ва шӯроӣ улил амри воҳидро бози кунанд, шӯроӣки бо ижмоъи воҳиди худ нақши қозиро бар уҳда дорад. Танҳо касики метавонад ва салоҳият ва шойистагӣ дорад дар ҷойгоҳи қози бинишинад шӯроӣ улил амр ва уммат астқи аз шӯроӣ улил амр ба вужуд омадеки ин қози ек раъйро ба унвони ижмоъи воҳид бар ҳамма ироя медихад.

Дар ин сурат, ровшан аст еки аз беморӣҳойики баъди аз инхидоми ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубувват ва шӯроӣ улил амри воҳиди он ба вужуд омад, пейдоиши иjtиходот ва таъвилоти мухталифи фардӣ, гуруҳӣ ва мазҳабӣ ба ҷойи ижмоъи воҳиди шӯро, ва тафарруқи ошкори астқи мо қарнхост шохиди он ҳастем.

Холо, еки аз офатҳойи ин иjtиходот ва таъвилоти фардӣ, пейдойиши чизҳойи ҷадиди ба номи дин будаки дар дини ислом

вужуд надошта,яъни собиқайи қаблий надоштаки,ба ин чизхойи тоза тўлид шуда дар дин, ба ин чизхойи тоза тўлид шуда “ бидъат” мегуянд.

⁶ “бидъат”яъни чизи жаид ва тозаики қаблан вужуд надошта,масалан аллох таоло мефармояд:

: بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ (بقره/۱۱۷)،

Новофарин ва ба вужуд оварандайи осмонхо ва замин, бидуни модел ва намуна ва собиқайи қабли. Ё аллох таоло ба росулulloх саллalloху алайхи васаллам мефармояд:

(۹)؛/، قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ (احقاف

Бигу:ман аз миёни пайғамбарон новзухур ва бесобиқа нестам. Яъни қабли аз ман ҳам касони будандки онхо ҳам китоб, мўъжизот ва шариати хосси худешонро доштанд.

“бидъат”виняъни ба вужуд овардани равиши ноаз лахозии шаръий,⁷ дар масоили динийки равиши аслийи он дар дин хаст, ва ин чизики тоза ба вужуд омада ба ин шикл дар қонуни шариати аллох вужуд надорад, балки ин чизи тоза тўлид шуда шабиhi хамон аслийи астки дар қонуни шариати аллох вужуд дорад, дар воқеъ жинси тақаллубий астки шабиhi жинси аслий буда ва меҳоҳад хамон кориро анжом диҳадки жинси аслий, онро анжом медиҳад ва жойи жинси аслийро бигирад.ин бидъат аст аз лахозии шаръий, мисли⁸ низоми шохигарики пас аз Хасан бин Али розиаллоху анхума

^۶ - ابن حجرگفت:«الْبِدْعَةُ أَصْلُهَا مَا أُخْدِثَ عَلَى غَيْرِ مِثَالِ سَابِقٍ وَ تُطْلَقُ فِي الشَّرْعِ فِي مُقَابِلِ السُّنَّةِ»، اصل بدعت، آن چیزی است که بدون داشتن نمونه ی سابق ایجاد شده باشد و در شرع اسلام «بدعت» در مقابل «سنت» اطلاق می شود. فتح الباری، ج ۴، ص ۲۵۳

^۷ - ابن حجرگفت:«الْبِدْعَةُ أَصْلُهَا مَا أُخْدِثَ عَلَى غَيْرِ مِثَالِ سَابِقٍ وَ تُطْلَقُ فِي الشَّرْعِ فِي مُقَابِلِ السُّنَّةِ»، اصل بدعت، آن چیزی است که بدون داشتن نمونه ی سابق ایجاد شده باشد و در شرع اسلام «بدعت» در مقابل «سنت» اطلاق می شود. فتح الباری، ج ۴، ص ۲۵۳

^۸ - ابن حجرگفت:«الْبِدْعَةُ أَصْلُهَا مَا أُخْدِثَ عَلَى غَيْرِ مِثَالِ سَابِقٍ وَ تُطْلَقُ فِي الشَّرْعِ فِي مُقَابِلِ السُّنَّةِ»، اصل بدعت، آن چیزی است که بدون داشتن نمونه ی سابق ایجاد شده باشد و در شرع اسلام «بدعت» در مقابل «سنت» اطلاق می شود. فتح الباری، ج ۴، ص ۲۵۳

жойгузини хилафатун ала минхажин нубувват шуд. Аллох таоло ҳукумати шўроийро ба расмият шинохта, аммо ба жойи он, ҳукумати фардӣ ва истибдодӣи мурисийро гузоштанд. Чизики дар қонуни шариаати аллох вужуд надорад ва бархилофи қонуни шариаати аллох ҳам ҳаст.

Шумо тасаввур кунидки дар корхонайи ек жорубарқӣ бо ек морки мушаххас тўлид мешавадки кори мушаххаси дорад, холо чинийхо ҳамон жинсро бо ҳамон морк, ва барои ҳамон кор, жаълийи онро тўлид мекунандки ҳеч иртиботи ба жинси аслий ва корхонайи аслий надорад, танҳо шабихи он жинси аслий аст ва барои ҳамин кор ҳам тўлид шуда, ва меҳодад дар миёни мардум жойгузини ҳамон жинси аслий шавад.

Холо, умури ҳастанд мисли: хилафатун ала минхажин нубувватки дар корхонайи қонуни шариаати аллох барои расидан ба ҳадафи тўлид шуданд, каси меояд мушобихи ҳамонро мисли шохигарӣи барои расидан ба ҳамон ҳадафи динӣ ба кор мегирад, дар ҳолики рабти ба қонуни шариаати аллох надорад. Ин чизи тоза тўлид шудаки ба ин шикли он ҳеч собиқайи дар дин надорад ба он “бидъат” мегуянд. Шохигарӣи ва истибдоди фардӣ ҳеч собиқайи дар қонуни шариаати аллох надорад. Холо, агар каси рӯйи ин чизи тоза ба вужуд омада мондагор шуд, ва пешаш ҳамин шуд, ба у мегуянд аҳли бидъат. Яъни аҳли ин кор, читури мегуянд аҳли суннат ё аҳли байт.

Пейравӣи кардан аз чанин роҳхойи тақаллубӣи ва мондагор шудани бар ин роҳхойи тақаллубӣи, қатъан боиси тафарруқ ва садама задан ба жинси аслий ва ҳатто масраф кунандайи ин ажноси тақаллубӣи мешавад, ҳар чандки тўлид кунандагони чанин

ажноси тақаллубий мумкин аст судхойи дунёвий бибаранд ; аммо , дар хар ҳолати масраф кунандаки жинси тақаллубийро ба қиймати жинси аслий ба у қолиб карданд садама мебинад ва зарар мекунад. Барои хамин аст ки аллох таоло ба сирохат мефармояд:

«وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (анعام/۱۵۳)

Ва беғумон ин рох, рохи мустақими ман аст, аз он пейравий кунид ва аз роххойи (ботил) пейравий накуниди шуморо аз рохи аллох мутафарриқ ва пароканда мекунад, инҳо чизхойи аст ки аллох шуморо бидон тўвсия мекунад то пархезкор шавид.

Ровшан ва ошкор аст замоники ингуна чанд дастагий ва тафарруқ ба вужуд меояд ташхиси жинси аслий аз тақаллубий фақат аз ухдаи мутахассисини бармеояд ки теъдодишон ба нисбати масраф кунандахойи чанин ажноси бисёр ноҷиз ва кам аст, ин мутахассисини содиқ ва омил агар мисли Хасан ва Хусайн ва онҳамма саҳоби дар ҳолати изтирор қарор нагирифта бошанд ки мажбур ба истефода аз ин жинси бадалиӣ ва тақаллубий шаванд, ба роҳати мисли имоми Ханафий, Жаъфари Содиқ, Молик, Шофеъий, Ханбал ва ғейрих аз ин ҳокимият ва жинси тақаллубий дури мекунанд; аммо ,умуми масраф кунандаҳо дар чанин ҳолати дучори саргардоний мешаванд ва намедонанд бо инҳамма шабохатики ин ду жинс бо ҳам доранд кудом еки аз онҳо аслий ва кудом еки тақаллубий аст.

Инжост ки росулulloх саллalloху алайхи васаллам дар хутбаш мефармояд:

«إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَخَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحَدَّثَاتُهَا وَكُلُّ مُحَدَّثَةٍ بِدْعَةٍ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ»،

Ростарин сухан китоби худо, ва бехтарин равиш, равиши
Мухаммад саллаллоху алайхи васаллам аст, ва бадтарин умур
нововари дар дин аст, ва хар тоза пейдо шудайи дар дин, бидъат;
ва хар бидъати гумрохий, ва хар гумрохий дар оташ аст.Ва ⁹
уммул мўъминин Оиша розиаллоху анҳо аз росулуллох саллаллоху
алайхи васаллам ривоят мекунадки фармуда:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

Хар каси дар ин амри мо (дини ислом) чизики аз он набошадро ба
вужуд овард, он чиз мардуд аст”и холо, мухим нест ин чиз ¹⁰
мардуд ё ин бидъати мардуд:

-Аз назари ақидатий ва назарий аст,мисли алқадария, жабрия,
хавориж, мўътазила, муржиъа, ихвониш шаётини феълий (
шохайи инхирофий ва фосид шудайи жараёни ихвонил муслимин)
ва ё дастахойи аз уламойи наждийки еки ду се қарни ахир, монанди
: бардошти иштибохи наждийхо аз каламаи мушрикин ва ё
тўлиди истелохот ва усул ва фуруъи тозайи ғейри шаръий ва
.....

-Ё ин бидъат ва чизи мардуд, қовли ва гуфтори аст, масалан :
гуфта шавад ҳукумат агар демокрасий бошад бехтар аз
ҳукумати исломий аст ё истемоли каламаи мушрикин барои
соири куффор ё хатто барои муслимин.

-Ё ин чизи мардуд ва рад шуда, амалий бошад, масалан жойгузин
кардани низоми шохигарий ба жойи хилафату ала минхажин
нубувватки манбаъ ва сарчишмаи хазорон олудагии ризтар
шуда, ё мисли изофа кардан ё кам кардан аз намозхо, ё хузур дар

ахзоби секуляр ,ё хузур дар ахзоби олудайики секуляризм ва исломро бо хам махлут карданд ва маъжуни жаиди тўлид карданд.

-Ё ин бидъат ва чизи мардуд, таркий (тарки чизи ё кори) бошад, мисли: тарки халафату ала минхажин нубувват ва дил бастан ба низоми шохигарий, ё доман задан ба ширки тафарруқ бо тарк ва кинорагири аз “ се абзор “ ва умматики аз тариқи ин “ се абзор” ба вужуд омада, ё тарки жиход, намоз , руза ва соири ибодот.

Холо, касики еки аз ин чизхойи жаид ва тозайи ақидатий, ё гуфторий ё амалий ё таркиро муртакиб шуда худиро дар ду гурух жой медихадки севуми надорад: ё хамчунон дар доирайи ислом ба унвони ек мусалмони фосиқи боқий мемонадки амалиш боиси гуноҳ ва маъсияти у мешавад, ва мегуем дучори бидъатул муфасссиқа шуда ; ё шахси бо анжом додани ин чизхойи жаид аз доирайи ислом хориж мешавад ва муртад мегардад, ва мегуем дучори бидъатул мукаффара ё муғаллиза шуда.

Дар ин сурат, касики муртакиби еки аз ин чизхойи тоза тўлид шуда, тоза ба вужуд омада ва бесобиқайи дар дини ислом шуда агар аз хамон чоҳор филтер (1- исботи журм,2- таъйиди журм тавассути аллоҳ ва росулиш,3- шурути такфир, 4- мавонеъи такфир) уро гузарондем ва фосид ташхис дода шуд ба у мегуем муртад, аммо агар шахс чизи жаидийро жойгузини еки аз ин суннатхойи росулulloх саллalloху алайхи васаллам кард ва муртакиби гуноҳ шуд ва лузуми ба гузарондани у аз ин чоҳор филтер нашуд, ё инки шахси лозим шудки аз ин чоҳор филтер уро бигузаронем аммо, дар еки аз марохили монд ва ба даражайи иртидод нарасид аммо, огохона ва ба мейли худиро ва бидуни

холати изтирорий ба журми худ идома дод ба ин ду тийф, ба ин ду шахс, ба ин ду гурух мегуем ахли бидъат.

Чи касики дучори гунохи шуда ва мумкин аст танбех ҳам шуда бошад ба хотири гунохиш аммо, хаммаш хамин гунохро такрор мекунад ва чи касики аз ин чохор филтер уро гузарондем ва дар мархалаи монд ва мунжар ба такфир ва муртад шудани у нашуд; дар хар сурат, ба ин ду гурух аз муслимин мегуем ахли бидъат. Ин ахли бидъатро ахли фисқ ҳам мегуянд, чун огохона ва ба мейли худешон ва бидуни узри шаръий дар маворида бо асли он ва чизики аллох таоло аз тариқи пайғамбариш фиристода муҳолифат мекунанд.

Масалан шахси фосиқи мусалмон медонад ки сабаби нахурдани забихаи мушрикин ё секуляристхо, ё издивож накардан бо духтарон ва занони покдамони ин секуляристхо ва мушрикин , ё нагирифтани жизъа аз онхо сирфан ба хотири кофар будани онхо нест, балки илова бар ин ,ба далили мушрик ва секуляр будани онхост; аммо, ин шахси фосиқи мусалмон, ҳукми мушрикин ва секуляристхоро бар соири куффор ҳам таъмин медиҳад дар холики,аслий дар қуръон ва суннат ва қонуни шариати аллох надорад ё хатто бадтар аз ин таркиботи чун мушрикини мунтасиби ба ислом тўлид мекунадки ҳеч таносуби бо қонуни шариати аллох надорад.

Сабаби ҳукми мушрикин ва сабаби гуфтани каламаи мушрикин бар дастаи аз куффор чизи аст, ва сабаби гуфтани куффори ахли китоб, мажус ва собеин бар дастаи дигар аз куффор чизи дигари аст,ва илова бар ин, сабаби гуфтани мусалмон бар ахли қибла ҳам чизи жудогонаи аст; аммо, ин шахс бидуни дар назар

гирифтани ин сабабхо огохона ва ба мейли худииш ва бидуни узри шаръий ҳукми мушрикиро бар куффори аҳли китоб ва шибхи аҳли китоб ва хатто муслимин содир мекунад ва ингуна ин шахси мусалмони аҳли бидъат ва фосиқ дар “сабаб” бо асл муҳолифат мекунад.

Ё масалан медонад ва яқин дорад ки танҳо се абзор барои ташкили уммат ва иззат ва нажоти аз тафарруқ ва азобҳои ноши аз тафарруқ вуҷуд дорад аммо, ба мейли худииш ва бидуни узри шаръӣ дар кинори ин се абзор ба абзорҳо, аҳзоб ва жамоатҳои мухталиф дил бибандад, ва масири тафарруқро тей мекунад, ва дар алъадад бо аслии қи шарият мужоз доништа муҳолифат мекунад. Ё медонад ва яқин дорад ки шахс ё мусалмон аст ё кофар ва дастаи севуми вуҷуд надорад, аммо бо тӯлиди истелохоти чун мушрики мунтасиби ба ислом- ё ба ибороти дигар кофари мунтасиби ба ислом – ек дастаи севуми тӯлид мекунад ки муҳолифи сариҳи теъдоди астки аллоҳ таоло таъйин карда аст; чун аллоҳ таоло дар каломии ҳар мушриқро кофар доништа ва замоники меғуянд мушрики мунтасиби ба ислом яъни кофари мунтасиби ба ислом. Ла ҳавла ва ла қуввата илла биллаҳ, ва ин шахс бо тӯлиди ин дастаи жаҳид дар алъадад бо асл ва теъдоди қосуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам ва шарияти аллоҳ ва қуръон баён карда, бо он теъдод муҳолифат карда аст.

Аввалики дар сабаб муҳолифат кард дузумики дар адад будки муҳолифат кард, ё шахс мудонад ва яқин дорад ки макони дарёфти аҳбори ҳушхол кунанда ё норохат кунанда, фақат ва фақат раҳбарияти се абзор ва шӯрои мутахассисини жомеъаи исломӣ аст, шӯрои улил амри жомеъаи исломӣ аст ; аммо аз қонлоҳи куффори жаҳонӣ ва муртаддин ё мунофиқин ва шоеоти

ахборишро мегирад, мисли инки медонад макони тавоф кардан
каъба аст аммо, ба мейли худиш фалон санги ё дарахти ё қабрро
тавоф мекунад ва дар макон бо аслики шарият таъйин карда
муҳолифат мекунад.

Ё медонад ва яқин доради замони рузайи рамазон, мохи рамазон
аст аммо, ба мейли худиш ва бидуни узри шаръӣ ва изтирорӣ,
дар мохи дигари рузашро анжом медихад.

Ё медонад ва яқин доради замони аз бейн бурдани фалон мункари ё
бидъат пас аз ташкили ҳукумати исломӣ ва касби қудрати
лозима аст, аммо таъжил мекунад ва қасд дорад қабли аз замони
худиш онро аз бейн бибарад ва ингуна бо аслики дар шарият
вужуд дорад аз назари замон муҳолифат мекунад.

Ё медонад ва яқин доради андозайи закот дар ислом чиқадар аст
аммо, ба мейли худиш ва бидуни узри шаръӣ дар андоза бо асли
он дар шарият муҳолифат мекунад.

Ё мумкин аст огохона ва бидуни узри шаръӣ дар жинс бо аслики
дар шарият вужуд дорад муҳолифат кунад. Масалан бояд ёк
хайвони чоҳорпоро қурбонӣ кунад аммо, ёк мурғро қурбонӣ
мекунад.

Ё ҳатто мумкин аст бидонад ва яқин дошта бошадки набояд
аллохро ба маҳлуқотиш ташбеҳ кунад ва аллохро бо маъшуқ ва
ғейриҳ васф кунад, ё набояд маҳлуқиро бо сифоти аллоҳки
мухтасси аллоҳ ҳастанд васф намояд, ё набояд сифот ва
вижагҳои хосси раҳбар ёки аз се абзор мисли самъ ва тоатро ба
раҳбари ёк ҳизб ва созмони кучак ё ҳатто бузург ҳам бошад
бидихад ва ин раҳбари кучак, ёк созмон ё ҳизби кучахро бо ин

сифоти рахбари еки аз се абзор тўвсиф кунад, медонадки набояд ин корро анжом диҳад аммо, ба мейли ҳудиш ва бидуни узри шаръий дар “ васф” бо асли он муҳолифат мекунад.

Сифоти самъ ва тоат аз гуруҳи кучак ба бузургтар дода мешавад. Аз бузургтар ба шўроӣ гуруҳҳо дода мешавад ва дигар мутаъаллиқ ба ин пойинҳо нест. Аз шўроӣ ҷамоатҳои мухталиф, мажлиси шўро ба ҳукумати бадили изтирорӣ дода мешавад дигар марбут ба шўроӣ муҷоҳидин нест дар ҷойи ҳукумати бадили изтирорӣ вужуд дорад. Дар замони халафату ала минҳажин нубувват вужуд дорад дигар самъ ва тоат мутаъаллиқ ба ҳукумати бадили изтирорӣ нест. Ин сифот марбут ба болотар аз ҳудиш мебошад. Аммо ин шахс ин сифот самъ ва тоатро ба пойинтар аз ҳудиш медиҳад. Ва ба ин шикл дар васф бо асли он муҳолифат мекунад.

Дар тамоми ин маврид, ин аҳли бидъат, ин аҳли фисқ мусалмон ҳастанд, мусалмон, инҳо мусалмон ҳастанд. Ва бояд ҳуқуқи исломӣшон риоят шавад, ин фисқӣки ин шахси мусалмон ба он олуда шуда мунофиӣи камоли иймон аст, ва дар иймониш нуқс ба вужуд меоварад аммо, уро аз дин хориҷ намекунад. Нихоятиш ин аст ки агар ҷузви дорудаастаи мунофиқин ва секулярзадаҳо шуданд бояд аз онҳо “ ҳазар” шавад. Дар ин сурат ҳам, боз ҷузви муслимин ба ҳисоб меоянд, ва мегуем ин шахс дучори бидъатул муфассақа шуда, ва фақат ба ин шахс метавонем бигуем ёк мусалмони ноқисул иймон аст ки фосиқ мебошад.

Замоники росулulloх саллalloху алайхи васаллам Валид бин Уқбаро барои ҷамъ кардани садақоти бани Мусталиқ мефристод ва ин шахс нарасида ба онҳо бармегардад ва ба дуруғ ба

росулуллох саллаллоху алайхи васаллам хабар медихадки бани Мусталиқ закот биде нестанд ва хатто эхтимоли риддаи онхоро медихадки омодаи жанг бо росулуллох саллаллоху алайхи васаллам хастанд, ин шахс огохона ва ба мейли худииш ва бидуни доштани узри ва изтирорий, ба жойи рост, дуруғ тахвили росулуллох саллаллоху алайхи васаллам медихад ва медонадki дуруғро ба жойи рост истефода карда аст. Аллох таоло дар мовриди чанин мусалмонони мефармояд:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ (حجرات/۶)»:

Эй касоники иймон овардаид! Агар шахси фосиқи хабариро ба шумо расонид дарборайи он тахқиқ кунид, ровшангарий кунид, мабодо ба гурухи – бидуни огохий – осиб бирасонид, ва аз кардаи худ пушаймон шавид.

Дар тамоми ин маворид, возих ва ошкор астki шахс огохона ва ба мейли худииш ва бидуни доштани узри худиишро тобеъи бовархо, ақоид ва рафторхойи тоза ва бесобиқайи дар дин кардаки хеч далили шаръий ё таъвили аз қонуни шариати аллох дар қуръон ва суннати сахих, ё изтирор ва узри барои он вужуд надорад ; балки ек чизи тақаллубий ва жаълийро жойгузини асл карда аст.

Росулуллох саллаллоху алайхи васаллам мефармояд:

: مَا أَكْذَبَ قَوْمٌ بِدُْعَةٍ، إِلَّا رُفِعَ مِثْلُهَا مِنَ السُّنَّةِ، فَتَمَسَّكَ بِسُنَّةٍ خَيْرٍ مِنْ إِحْدَاثٍ بِدُْعَةٍ.¹¹

Хеч қовми дар дин бидъатиро ба вужуд намеоварад магар ба андозайи он, суннат бардошта мешавад, тамассук ва пойбанд будан ба суннат беҳтар аз ижоди бидъат аст.

¹¹ - فتح الباري شرح صحيح البخاري، الاعتصام بالكتاب والسنة، مسند الإمام أحمد، مسند الشاميين

Холо ин банда худо, хам рост жилови дастиш гузошта шуда хам дуруғ, хам пули аслий жилови дастиш хаст хам пули тақаллубий ва жаълий, аммо ба мейли худии тақаллубийро интихоб мекунад, ва хатто меҳоҳад ба далили жаҳли мардум ин искиноси тақаллубий ба жойи искиноси аслий ба мардум қолиб кунад. Мушаххас аст, ин шахс мужрим аст, ва бояд ба андозайи журмиш мужозот шавад.

Барои инки чанин журмхояи дар шариати аллох анжом нашавад ва чанин дуруғҳо ва ажнос ва искиносхояи тақаллубий дар баробари асли он ба мардум қолиб нашавад, аллох таоло ирояйи чанин ажноси тақаллубий дар баробари жинси аслийи худии ба бандахоиш ироя додари новъи қонунгузорӣ, ва тӯлиди шаръӣ дар баробари шаръи худии медонад, ва бо лаҳни таҳдидомиз мефармояд:

«أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ» (شورى/۲۱)،

Шояд онон шуракоъ ва маъбудхояи дорандки барои ишон аҳкоми динӣро падида овардандки худо бидон иҷоза намода аст?

Ва росулulloх саллalloху алайхи васаллам фармуда:

:«إِنَّ أَصْدَقَ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ وَ خَيْرَ الْهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ وَشَرُّ الْأُمُورِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلُّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ»^{۱۲}

Ва ростарин суҳан китоби худо, ва бехтарин равиш, равиши Мухаммад саллalloху алайхи васаллам аст, ва бадтарин умур

^{۱۲} - مسلم، أبو داود، النسائي، ابن ماجه، أحمد، الدارمي، صحيح مسلم، ج ۲، ص ۵۹۲، ح ۸۶۷؛ سنن كبرى نسائي، ج ۱، ص ۵۵۰، ح ۱۷۸۶؛ سنن ابن ماجه، ج ۱، ص ۴۹؛ مسند احمد بن حنبل، ج ۳۵، ص ۹؛ السنن الكبرى للبيهقي، ج ۱۰، ص ۱۱۴؛ سنن الدارمي، ج ۱۰، ص ۴۶۸؛ المعجم الكبير للطبراني، ج ۸، ص ۶۴؛ المستدرک على الصحيحين، ج ۱، ص ۱۷۴

нововари дар дин аст, ва хар тоза пейдо шудайи дар дин, бидъат ;
ва “ тамоми” бидъатхо гумрохий аст ва натижайи “ тамоми”
гумрохийхо оташи жаханнам аст.

Яъни анжом додани “тамоми “ бидъатхо боиси саргардоний ва
гунох аст

(كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)

ва натижайи тамоми ин гумрохийхо хам оташи жаханнам аст.
Яъни анжом додани “ тамоми “ ин бидъатхо, чун “ куллу” омадеки
боиси саргардоний ва гунох аст ва росулulloх саллalloху алайхи
васаллам онро ба тури ом баён намуда ва ба чизи онро тахассус
накарда, ва фармуда “ тамоми “ бидъатхо гумрохий аст

(كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ)،

Онхам саргардоний,гумрохий ва гунохи хатарнокики боиси азоби
инсон ба василайи оташи жаханнам мешавад :

: كُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ.

Росуллох саллalloху алайхи васаллам возих ва ошкоро баён
мекунад ва хукм содир менамоядки “ тамоми “ бидъатхо сабаби
гумрохий, номуносиб ва ғейри шаръий хастанд, ва ахли бидъат
дар охират ахли оташанд ; холо, касоники бидъатул мукаффара ё
муғаллазаро анжом доданд хамиша дар оташ мемонанд ва
мусалмони фосиқ хам ба андозайи журмишки анжом дода бояд
муҷозот шавад. Чун, росулulloх саллalloху алайхи васаллам
мефармояд:

«مَا تَرَكَتُ شَيْئًا مِمَّا أَمَرَكَ اللَّهُ بِهِ، إِلَّا وَقَدْ أَمَرْتُكُمْ بِهِ، وَلَا تَرَكَتُ شَيْئًا مِمَّا نَهَاكَمُ اللَّهُ عَنْهُ، إِلَّا وَقَدْ نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ»^{۱۳}.

Хар чизики аллох шуморо ба он амр карда аст, ман ҳам шуморо ба он дастур додам, ва аз хар чизики аллох таоло шуморо нахий карда , ман ҳам шуморо аз он нахий кардам;

؛ وَلَا تَرَكَتُ

Аз чизики аллох шуморо аз он нахий кардaro рахо накардам хаммарo ба шумo гуфтам.

Холо, дар ин маворидики аллох таоло аз тариқи росулиш муслиминро ба он амр ва нахий карда, агар шахси огохона ва ба мейли худииш ва бидуни узр ва изтирорӣ, чизи жадидийро жойгузини он кунад шахси фосиқи астки кориш дар хар сурати, рад аст:

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»^{۱۴}.

Хар каси чизиро дар дини мо иҷод кунадки жузви он нест, мардуд аст ва аз у пазирофта намешавад. Чун амалиро анжом додаки мутобиқи қонуни шариати аллох нест ва мардуд мебошад:

:«مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ»^{۱۵}.

Хар каси кори кунадки мутобиқи дин ва суннати мо набошад, мардуд аст. Чанин шахси фосиқи ки дар кори мужримонаш тадовум дорад, ва ба ин кориш идома медиҳад, ва ахли ин барномаҳо шуда, то замоники ин кори мужримонашро тарк

^{۱۳} - قال الألباني في السلسلة الصحيحة، أخرجه الشافعي كما في "بدائع المنن" برقم (٧) وابن خزيمة في "حديث علي بن حجر" (ج ٣، رقم ١٠٠) ^{۱۴} - متفق عليه ^{۱۵} - مسلم

накарда тўвбайи у дар он мовридики дохили он аст ва ахли он аст, дар он мўврид ҳам пазирофта намешавад:

:«إِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ التَّوْبَةَ عَنْ كُلِّ صَاحِبٍ بِدَعْوَتِي يَدْعُو عَنْهُ»^{١٦}

Магар инки бидъати худро раҳо кунад худованд тўвбайи ҳеч бидъатгузори намепазирад.

Оддий ҳам ҳастки то журмишро тарк накарда тўвбайи у ҳам қабул намешавад. Шахс ҳар руз ба хотири танаффури аз фалон мазҳаб ё фалон қовми ахли қибла, ҳаммаи онхоро тақфир мекунад ва онхоро муртад медонад дар холики, медонадки уро аз он чохор филтер нагузаронда ва тақфир ва муртад донишони у иштибоҳ аст, ва медонад аллоҳ таоло ҳам фармудаки:

:«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَاٰنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا ۚ اْعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ» (مائده/٨)،

Эй мўъминон! Бар адои вожиботи худо мувозибат дошта бошид ва аз руйи адолат ва додгари гувоҳи диҳид, (ту шоҳиди медиҳики у муртад аст, ин мушрик аст) ва душманийи бо қовми шуморо нақашонадки адолат ва додгари нақунид, адолат қунидки адолат ба парҳезгорӣ наздиктар аст. Аз худо битарсидки, худо аз ҳар он чизи астки анжом медиҳид огоҳ аст.

Хуб, ҳоло ин шахс медонадки дар муртад донишони фалон қовм ва мазҳаб, масири шаръӣро саҳиҳ нарафта, ва аз адолат дур шуда,

^{١٦} - طبرانی و ترمذی، الراوي: أنس بن مالك المحدث: الألباني - المصدر: صحيح الترغيب - الصفحة أو الرقم: ٥٤ / الألباني - المصدر: تخريج كتاب السنة - الصفحة أو الرقم: ٣٧ / الهيتمي المكي - المصدر: الزواجر - الصفحة أو الرقم: ٩٩/١ / الراوي: أنس بن مالك المحدث: السفاريني الحنبلي - المصدر: لوائح الأنوار السنّة - الصفحة أو الرقم: ٢٠٣/١ / تاريخ أصبهان (ص ٢٥٩) و الطبراني في "الأوسط" (رقم ٤٣٦٠) و أبو بكر الملحمي في "مجلسين من الأمالي" (ق ١/١٤٨ - ٢) والهروي في "ذم الكلام" (٦ / ١٠١ / ١) و البيهقي في "شعب الإيمان" (٢ / ٣٨٠) و يوسف بن عبد الهادي في "جمع الجيوش و الدساكر على ابن عساكر" (ق ١/٣٣)

ва фақат бар асоси кинаш аз он хастки бо онҳо мегуянд муртад аммо, ба ин журмиш идома медиҳад, ё медонадки аллоҳ таоло дар қуръон, мушрикинро чи қасони медонад аммо, ин шахс ба мейли худӣ ё тақлиди куркурона аз раъйи иштибоҳи ёки аз уламоӣ наҷд ё олимӣ дигарӣки у иҷтиҳод карда ва ин шахс медонад ин иҷтиҳод иштибоҳ аст ва ин шахс медонад ва яқин дорадки аллоҳ таоло дар қуръон мушрикинро чи қасони медонад аммо, ба мейли худӣ фалон гуруҳ ё мазаҳабӣки аз он мутанаффир астро жузъи мушрикин ҳисоб мекунад. Дар ҳолики, аллоҳ онҳоро жузъи мушрикин ва машмули ҳукми мушрикин қарор намода аст. Ё шахси медонад ва яқин дорадки нушиданиҳои маст кунандаҳо ва зино ва дуздӣ дар қаломӣ аллоҳ ҳаром ҳастанд аммо, ба мейли худӣ ва барҳилофи қонуни шарияти аллоҳ дар гуноҳ меофтад ва ба ин журми худ идома медиҳад, ҳар чандки ҳаҷ ҳам рӯйи у иҷро шавад аммо, боз ҳам идома медиҳад.

Ба ингуна ашхос мегуянд аҳли ин қор шуданд, ва то замоники аҳли ин қор ва ин қора ҳастанд тўғбайи онҳо дар мовриди ин журмишон қабул намешавад. То замоники даст аз тақфири ноҷаҳои муслимин бардорад тўғбаш дар замина қабул намешавад, то замоники даст аз машрубхӯри барнадорад ва ҳазорон бор бигуяд аз машрубхӯри тўғба қардам тўғбаш дар замина қабул намешавад, аввал бояд қори мужримонашро тарк кунад баъдан тўғбаш дар он замина пазирофта мешавад ва то замоники дар ҳийни анҷомӣ ин журм аст тўғбаш дар ин замина ва дар ин журм пазирофта намешавад.

Илова бар ин, росулulloҳ саллоллоҳу алайҳи васаллам дар мовриди ҷанин мужримини ва ҳатто қасонӣки онҳоро барои

идомайи ин бидъат ва журмишон панох медиханд ва ба онҳо кўмак мекунанд, мефармояд:

:«مَنْ أَحَدَّثَ فِيهَا أَوْ آوَى مُحَدِّثًا فَلَيْسَ بِهِ اللَّهُ وَلَا الْمَلَائِكَةُ وَالنَّاسُ أَجْمَعِينَ»¹⁷.

Хар каси дар он бидъати бигузорад ё бидъатгузорониho панох диҳад, лаънати худо ва фариштагон ва ҳаммаи мардум бар у бод.

Дар ин сурат, ба қовли имоми Молик роҳимахуллох хар касики иддао кунад дар ислом бидъати хуб вуҷуд дорад, қатъан иддао кардаки Мухаммад саллаллоху алайҳи васаллам дар рисолати худ хиёнат карда аст, ва ба ин оя истидлол мекунадки мефармояд:¹⁸

:«الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتِمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا» (مائده/۳)،

Имруз дини шуморо бароитон комил кардам ва неъматҳои худро бар шумо такмил намудам, ва исломро ба унвони дин барои шумо интихоб кардам. Ва имоми Молик идома медиҳад:” пас, хар ончи дар он замон, дин набуда имруз ҳам дин нест¹⁹.”

Илова бар ин, ислом таркиби бейни ислом ва ғейри исломро намепазирад:

:«أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ» (Зумр/۳)،

Ба хамин далил, дини ислом намепазирад каси ба истелох бейни қонуни шариати аллох ва аҳли бидъат васотат кунад, ё бихоҳад ба номи миёнару будан, мўътадил будан ва обаки будан ва ғейрих бейни ин ду ҳаракат кунад, ва роҳи васатиho ба вуҷуд биёварад.

¹⁷ - بخارى و مسلم و دیگران آن را روایت کرده‌اند و حدیث متواتر و عام است؛ فتح الباری، ج ۱۳، ص ۲۸۱

¹⁸ - نَقَلَ ذَلِكَ الْعَلَامَةُ الشَّاطِبِيُّ فِي عِدَّةِ مَوَاضِعٍ مِنْ كِتَابِ الْإِعْتَصَامِ، ص ۱۶۷، ج ۱ و ۱۹۸، ج ۲

¹⁹ - الاعتصام - للشَّاطِبِيُّ، ج ۱، ص ۴۹؛ الأحكام في أصول الأحكام لابن حزم الأندلسي، ج ۶، ص ۷۹۱

Шахс ё бояд ба сирохат ва ошкора бо қонуни шариати аллох ва рост бошад, ё бо ахли фисқ ва бидъат ва дуруғ. Мо дар шариат чизи ба номи рост- дуруғ надорем, ё рост аст ва ё дуруғ. Харақати бейни рост ва дуруғ ва ҳақ ва ботил, айна нифоқ аст. Барои хамин, замоники ба имоми Авзоъий роҳимахуллох гуфтанд каси меҳоҳад бейни ахли суннат ва ахли бидъат васотат кунад гуфт: “ аз у ҳазар кунид”. Медонем ҳазар ҳам мутасси душманони дохилий ё ҳамон мунофиқин ва секуляризадаҳостки аллох таоло дар мовридишон мефармояд:

«هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُوهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ» (منافقون/۴)

Онон душман ҳастанд ва аз ишон барҳазар бош. Худо онхоро бикушад! Чигуна (аз ҳақ) баргардонда мешаванд (ва мунҳариф мегардонад?!)

Ин дин, такмил шуда ва ниёзи ба изофа кардан надорад ва барои тамоми башарият то рузи қиёмат кофӣ ва муносиб аст, чун пайғамбар ҳам хотамул анбиё ва барои ҳаммаи мардум то рузи қиёмат аст, ва ин қонуниш ҳам та рузи қиёмат барои ҳамма муносиб ва такмил аст, ва ниёзи ба қонуни дигар ё барномаи дигар нест, ва ҳар каси “ огохона ва бидуни узри шаръӣ” дар роҳи бидъат қадам бигузорад дар воқеъ, бидъатро дар он моврид, ба жойи аллох ва росулиш саллаллоху алайҳи васаллам пешвойи худш қарор дода, ва қонуни шариати аллох ва дастури аллох ва росулишро кинор гузошта, ва қонун ва дастури бидъӣ ва тозаӣро жойи он қарор дода ва ин журми астқи аллох таоло ҳаргиз онро намебахшад ва ба андозаи журмики шахс муртакиб шуда уро мужозот мекунад.

Аммо, дар “вазъи мовжуд” ва мутаносиб бо авлавиятҳо ва ниёзҳои рузи муслимин, ғейри аз даъвати бо басират ва хейр расонӣ ба сабки росулulloх саллalloху алайхи васаллам ба муслимин, машғул кардани худ ба андоза ва дараҷаи иймони муслимини ноқисул иймони фосиқ, ва талош барои пейдо кардани хатоҳо ва иштибоҳоти аҳли бидъат жихати исбот кардани жаханнамӣ будан ё мезони фуру рафтани онҳо дар оташ ин бародарон ва хохарони ситамдида, бештар шабихи кори инсонҳои бемор ва ё душманони тафракъ андоз ва уламои суъвар рувайбиза аст то касики буйи аз

«أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ»

Ва дарки вазъи мовжуди муслимин ва увлавиятҳои феълиӣ муслимин бурда бошад.

Ин аҳли бидъат, дар ҳар сурати жузъи жомеъаи муслимин хастанд ва мо вазоифи нисбат ба онҳо дорем, чизики бисёри аз бародарон ва хохарони мо онро фаромуш карданд. Бузургтарин вазифаи феълиӣ мо барои нобуд кардани тамоми бидъатҳо ва мафосиди рафторӣ ва амалий талош жихати ташкили уммати воҳид ва жамоати воҳид аз тариқи шӯроӣ улил амри аст ки фақат ва фақат ба василаи он “се абзор” ба вужуд меояд.

Ин вазифаи асосӣ мост, ин вазифаи асосӣ мо ва увлавияти асосӣ мост, увлавияти агар анжом шавад ҳазорон олудагӣ дигар аз бейн меравад, ҳамчунонки бо аз бейн рафтани хилафату ала минҳажин нубувват ҳазорон олудагӣ ба муслимин изофа шуд ва бо аз бейн рафтани ҳукумати бадили изтирорӣ исломӣ дар сарзаминҳои олудагӣҳо бештар шуда ва бо аз бейн рафтани

мажлиси вохиди шўройи исломий олудагийхо боз ҳам бештар ва бештар шуда аст.

Жихати аз бейн бурдани ин олудагийхо, алъон вазифайи асосий ва улавияти асосий ташкил додани еки аз ин “се абзор” аст.

Ташкил додани уммати вохид ва шўройи улил амри вохиди аст ки бо ижмоъи вохиди худ, нақши қозиро ийфо мекунад ва ҳукми он ҳукми нахоиӣ аст, ижмоъи он ҳукми нахоиӣ аст ва бо ин ижмоъи вохиди худ жамоати вохидиро ба вужуд меоварад ва ин ҳамма умматхойи мутафарриқ ва жамоатхойи мутафарриқ ҳам аз бейн мераванд.

Акнун, вазифайи асосий хамин аст на машғул кардани ҳудимон ба андозайи иймони мусалмони ноқисул иймон фосиқки бибинем андозайи иймони у чиқадар аст, ё машғул кардан ба инки даражаш чиқадар аст ё инки ҳудимонро машғул кунемки ин шахси жаханнамий аст ва ворида жаханнам шавад ин қадар дар жаханнам фуру меравад. Ин кори ек дуст нест чи расид ба ек бародар.

Маворидики машмули таърифи ҳукми “бидъат” аз лахозии шаръий намешаванд:

Мавориди вужуд дорандки фақат аз лахозии луғавӣ метавон дар мавридишон аз вожайи бидъат истефода кард, ва ё инки дар мавориди бо вужуди муҳолифатишон бо манобеъи шаръӣ, аслан наметавон ба онҳо бидъат гуфт ва дар ҳар ду маврид машмули таърифи ҳукми бидъат аз лахозии шаръӣ намешаванд.

Маворидики наметавон бо вужуди муҳолифатиш бо манобеъи шаръий ба он бидъат гуфт ва пейравони онро ахли бидъат номид, ижтиҳод аст. Ижтиҳод яъни талош ва кушиш барои истихрожи аҳком ва қавонини шаръий аз манобеъи аслийи ижозайи ижтиҳод дар онҳо дода шуда аст. Касики ин талош ва кушишро анжом медихадки ин аҳкомро аз манобеъи аслий истихроҷ кунад ва бифаҳмад, ба у мужтаҳид мегуянд.

Холо, ин ижтиҳод мумкин аст дар масалайи ризи бошад ва ҳар каси битавонад онро анжом диҳад ё мумкин аст ниёз ба таҳассус дошта бошад ва бояд касики дар ин маврид таҳассус дорад вориди он шавад. Масалан агар шаб дар ек биёбон монди ва натавонисти ташҳис деҳики қибла кудом тараф аст метавони ижтиҳод кунӣ ва намозитро бихонӣ, холо агар шумо дуруст ижтиҳод карда бошӣ дуто савоб дорӣ ва намозит дуруст аст; аммо, агар ғалат ижтиҳод карда бошӣ ва масалан дар Курдистон ба жойи жунуб ба самти ғарб намоз хонда бошӣ боз ек савоб дорӣ ва намозит ҳам дуруст аст. Ин ижтиҳод дар умури шахсий аст, холо умури дигарӣ ҳастандки ба қулли жомеъа марбут мешаванд ва шахс бояд дар он таҳассус дошта бошад, мисли ҳукуматдорӣ, ҷиход ва жанги мусаллаҳона, қазоват, тақсими ирс ва амсолиҳим.

Нуктаи ки дар инҷо лозим аст ба он ишора шавад ин аст ки, шахси мумкин аст дар тамоми улум огоҳӣ ҷамъ карда дошта бошад ва битавонад дар ҳамаи шароити шариат фатво бидиҳад; мисли росулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам, аммо дар кинори ин, мумкин аст шахси дигарӣ дар баъзе аз аҳком ба мақоми ижтиҳод расида бошад ва дар аҳкоми дигар ҷанин шойистагиро надошта бошад; масалан Холид ибни Валид дар умури ҷиходӣ қудрати ижтиҳод дошт аммо дар масоили дигар интури набуд. Дар инҷо

адами тахассус дар одоби шахсий, мубталоти вузуъ ва ғейрих иртиботи ба ин тахассус надоранд; чун дар ин тахассус, шахс ба ин оёт ва аходис мурожаъа намекунад ва дар ин тахассус ниёзи чандони ба онҳо надорад ; барои хамин аст ки адами шинохт ва қусур дар шинохти ин оёт ва ривоёт барои ин тахассус нақс махсуб намешаванд.

Медонемки дар асри росулulloх саллalloху алайхи васаллам ҳам ҳар шахси дар ек чизи мутахассис ва мужтахид буд; масалан Али бин Аби Толиб розиаллоху анху дар умури қазоват мутахассис буд, Муоз розиаллоху анху дар умури ҳалол ва ҳаром ва Абдуррахмон бин Авф ҳам мутахассис ва аҳли раъй буд, дигарон ҳам дар асри ҳулафои рошида ба хамин шикл буда ва теъдоди ин мутахассисин маҳдуд буданд. Замоники аллох таоло мефармоянд:

«أُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ»؛

Улил амри минкум яъни, ҳамма мужтахид ва мутахассис набуданд; балки, теъдоди аз онҳоки дар шӯро ширкат доштанд доройи тахассус ва мутахассисини амр буданд аммо, ҳаммаи онҳо бо ҳам ек махсули воҳидиро ба номи “иҷмоъ” ироя меодандки махсули наҳои ва тақмил шудаи иҷтиҳодоти ҳамма буд. Дар инҷо возиҳ аст ки иҷтиҳод мақоми ғейри қобили таҷзия нест, балки мумкин аст шахси дар умури мужтахид бошад ва дар умури дигар на ; ба хамин далил роиҷ шудаки дар чизи ки илмишро надори ва дар он фиқҳ надори чизи нагу.

Аммо, нуктаи муҳим ин аст ки дар масоили марбути ба ҳукуматдорӣ ва идорайи зиндагии дунёвӣ муслимин, танҳо маржаъи мавриди таъйиди дин, шӯрои улил амри мутахассисин

астки уммати вохидиро ба вуҷуд меоваранд, ва ин уммати вохид бо ижмоъи вохидиш раъйи вохидиро ба ҳамма ироя медиҳад.

Росулulloх саллalloху алайхи васаллам аз аллох таоло замонат гирифтаки чанин уммати харғиз сарғардон ва ғумрох нашавад ва аллох таоло замонатиширо карда:

«سَأَلْتُ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَنْ لَا يَجْمَعَ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ فَأَعْطَانِيهَا»²⁰,

Ё мефармояд:

: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ أَجَارَ لِي عَلَى أُمَّتِي مِنْ ثَلَاثٍ لَا يَجُوعُوا وَلَا يَجْتَمِعُوا عَلَى ضَلَالَةٍ»...²¹

Аммо, агар шахси дар ҳолати изтирори ва зарурат қарор гирифт, ва ба раъйи умматики вуҷуд дорад дастраси надошт, ва мажбур ба иҷтиҳоди шахсий ё ғуруҳий шуд ва иштибоҳ кард, боз ба хотири иҷтиҳоди иштибоҳиш хатто, агар ба марғи мусалмон ҳам хатм шавадки росулulloх саллalloху алайхи васаллам дар мовридиш мефармояд: аз бейн рафтани дунё назди аллох аҳвантар ва осонтар аз куштани ба ноҳақ ек мӯъмин аст:

«لَزَوَالِ الدُّنْيَا أَهْوَنُ عَلَى اللَّهِ مِنْ قَتْلِ مُؤْمِنٍ بِغَيْرِ حَقٍّ»²².

Холо, агар бар асари иҷтиҳоди иштибоҳ, чанин журми бузурғи (қатли мӯъмин) ҳам иттифоқ биёфтад боз мовриди муъоҳиза қарор намегирад ва фақат ба онҳо тазаққур дода мешавад:

: «أَلَا سَأَلُوا إِنْ لَمْ يَعْلَمُوا؟ فَإِنَّمَا شِفَاءُ الْعِيِّ السُّؤَالُ»²³

²⁰ - في مسند الإمام أحمد (٢٧٢٢٤) عَنْ أَبِي بَصْرَةَ الْغَفَارِيِّ صَاحِبِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
²¹ - رواه أحمد في المسند، ٢/٩٧؛ وابن حبان، ١/٤٣٩؛ رقم ٥٧٨ ٤ و مسلم ١٤٧٨/٣ رقم ١٨٥١ و بيهقي ...
 - سنن الترمذي وفي صحيح الترغيب، سنن النسائي وسنن ابن ماجه وسنن البيهقي، الحديث صححه الألباني في صحيح الجامع ٢٠٨ ٢٢٩

*Чиро напурсидид вақтики надонистид?чироки давойи нодони,
пурсидан аст.*

*Ё замоники ек сахобий мисли Қуддома розиаллоху анху дучори
журми дар ҳадди тахлил ё таҳрим мешавад, бо ижмоъи воҳиди
уммати тахти пушиши ҳукумати исломий ала минҳажин нубуват
ва бо гузарондани у аз чоҳор филтери шаръий (1- исботи журм, 2-
таъйиди журм, 3- шурути такфир, 4- мавонеъи такфир) ишон
доройи узри ташхис дода мешаванд, ва ҳукми ба адами такфири
ишон содир мегардад. Ин роҳаттарин ва танҳо кори астки аз
тариқи шӯро ва умматики аз тариқи он се абзор ташкил шуда
бошад метавон онро анжом дод.*

*Холо, агар ин уммат вужуд надоштики ин мутахассисинро жамъ
кунад ва раъйи воҳидиро бо ижмоъи воҳидиш ироя диҳад, онвақт
ба жойи иҷтиҳоди воҳиди шӯро, иҷтиҳоди мутафарриқ ба вужуд
меояд; ва эҳтимоли иштибоҳ ва саргардоний дар он меравад. Дар
ин сурат, замонати барои ҷиловғири аз саргардоний ва гумроҳий
вужуд надорад. Ва замонати вужуд надорад ки раъйи фалон
мужтаҳид, муҳолифи баъзи аз оёт ва аҳодис ҳам набошад. Аммо,
шахсики аз манобеъи шаръий иҷтиҳод мекунад ҳар чандки
иҷтиҳодиш мисли фарди намозхон иштибоҳ ҳам аз об дар биёяд,
ё гуруҳи ва ҷамоати иҷтиҳод кунанд ва мисли он асҳоби
росулуллоҳ мунҷари ба қатли ек мусалмон ҳам шавад боз ҳам ек
иҷро дорандки онҳамма талош ва кушиш карданд ва ба хоҳири
иҷтиҳоди иштибоҳишон аз манобеъи шаръий, қисос ё жарима
намешаванд.*

Анжони ижтиходоти фардӣ ва пейдоиши мазохиб, тафосир ва таъвилоти мухталиф ва гоҳи муттазои бо қуръон ва суннати сахих дар сурати ғийбат ва адами вужуди шўроӣ улил амр ва уммати воҳид ва ижмоъи воҳиди он аст. Дар ин сурат, замоники ²⁴ имоми Абу Ханифа роҳимахуллох ба унвони мисол, дар мовриди ботил шудани вузуъ ё ламси занон, ҳукмиро содир мекунад дар холики имоми Шофеъӣ роҳимахуллох бар ҳилофи он фатво медихад ; ва ҳадиси росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам чизи дигариро баён мекунадки раъӣи имоми Ханафӣ роҳимахуллохро таъйид мекунад, оё метавон ба имоми Шофеъӣ роҳимахуллох аҳли бидъаро зад чун, каломии барҳилофи ҳадиси ёд шуда аст? Ё тасаввур кунид 254 ҳадис дар мовриди рафъи ядайн вужуд дорад аммо, аҳоф аз ин кор шона холи мекунад. Оё метавон онҳоро аҳли бидъат ва аҳли оташ номид? Агар метавон барои имомони бузургвори чун Ханафӣ, Молики, Шофеъӣ ва ғейриҳи дар ҳойрул қурун ва наздики асри саҳоба ва тобеъин ба сар бурданд узр овард оё барои муслимини мусибатзадаи мазлуми гирифтдор, наметавон узри пейдо кард?

Ин муслимин на аҳли бидъатанд на фосиқ. Инҳо қурбониёни набуди ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубувват ва набуди шўроӣ улил амри воҳиди донишмандони мутахассиси исломӣ ва уммати воҳид ва ижмоъи воҳид ҳастандки , ба далили набуди ин шўро ба анвоъи таъвилоти иштибоҳи аз қуръон, аҳодис, сийра ва раъӣи имомон ва бузургворони гузаштаи мо гирифтдор шуданд.

Инҳо фосиқ ҳам нестанд, чун шахси фосиқ, “огохона” медонадки масалан тухмат задан ба занон ва мардони покдоман ҳаром аст

²⁴ در صورت غیبت یا عدم وجود شورای اولی الامر و امت واحد و اجماع واحد آن است که گفتیم فقط از طریق همان سه ابزار به وجود می آید

аммо, бидуни икрох ва бо мейли худиш кароран дучори ин журм мешавад ;и йё медонад ва яқин дорадки ба кор бурдани калама ²⁵ мушрикин барои муслимин, ва хатто куффори яхудий, насроний,мажус ва собеий хам, ғейри қуръоний ва ғейри шаръий аст аммо, ба мейли худиш ва бидуни узри шаръий боз, хаммаро бо лафзи мушрикин хитоб мекунад, ин фосиқ аст ва метавон ба у гуфт ахли бидъат ; аммо мужтахидики тамоми талошро карда ва ба натижайи иштибохи расида ; хукмиш бо ин фарқ дорад ва наметавон бо вужуди муҳолифати ин мухтаид бо манобеъи шаръий ба у фосиқ ё ахли бидъат гуфт.

Агар мо сохиди ек шўройи вохид ва уммати вохид аз коноли ин “се абзор” ба унвони қозийи мовриди қабули хамма набудем,ва шахси дучори журмхойи дар ҳадди Қуддома хам шавад аммо, ба далили доштани узри дар шурути такфир ё мавонеъи такфир мо натавонем ба далил адами вужуди шўройи улил амри вохид ва ижмоъи вохид – ба унвони танҳо қозийи зи салоҳ – ишонро на табраъа кунем ва на такфир намоем, ин шахс хамчунон ба далили набуди ин шўро – танҳо қозийи зи салоҳ –ба журми худ идома диҳад,ин шахс аз нигоҳи мо ва ба ижтиҳоди мо ек шахси мужрим ва ахли бидъат махсуб мешавад. Холо, мумкин аст аз нигоҳи худиш ва гуруҳи ва дорудаства ва мазхаби худиш,худо ахли бидъат надонад, ва хатто мороки ақидаи бархилофи ақидаи у дорем, ё кори бархилофи кори у анжом медихедро ахли бидъат бидонад.

Дар инҷо қози зи салоҳки шўройи вохид ва ижмоъи вохиди ин шўро бошад вужуд надорадки бейни мо қазоват кунад ва бар хаммаи мо иқомаи хужжат намояд, барои хамин астки мо ҳар қудом

²⁵ - وَالَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ ثُمَّ لَمْ يَأْتُوا بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَاجْلِدُوهُمْ ثَمَانِينَ جَلْدَةً وَلَا تَقْبَلُوا لَهُمْ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ * إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (نور/۴-۵)

худимонро бар ҳақ ва тарафи муҳолифимонро мужрим ва аҳли бидъат медонем.

Дар ингуна маворид мо фалон гурухро аҳли бидъат медонем.

Яъни, фалон гурух кориго анжом додаки аз нигоҳ ва ба иҷтиҳоди мо ин гуфта ё амали, куфр аст аммо, аз нигоҳи ҳудишон таъвил ва иҷтиҳод аст; барои ҳамин мо наметавонем уро такфир кунем ва аз доираи ислом уро хориҷ намоем балки, фақат ба у мегуемки аҳли бидъат аст.

Ва ин аҳли бидъат , то кей идома дорад? То замоники шӯроӣ улил амри воҳид аз тариқи ҳамон “ се абзор” биёяд ва ба унвони қозӣ бо иҷмоъи воҳиди ҳуд ҳукми нахоӣро содир кунад, ва бар ҳамма иқомаи ҳужжат намояд, ва бо ташхис ва қазовати ҳудиш ба умри ин ихтилофот ва ин чизхойики мо ё онҳо бидъат медонем хотима диҳад. Дар инҷо, фақат шӯро аст ки дар ҷойгоҳи қози ва қазоват ва содир кунандаи раъӣ нахоӣ қарор мегирад; ва фақат ин қози аст ки метавонад бар ҳаммаи афрод, гуруҳҳо, аҳзоб ва мазоҳиб иқомаи ҳужжат кунад ва раъӣ нахоӣро бо иҷмоъи воҳидиш содир намояд, ва ҳеҷ шахси, гуруҳи, мазҳаб, тафсири ва ҳизби наметавонад ва салоҳиятиро надорад ки “ меъёр ва маҳак “ шавад ва хиёл кунад бо раъӣ хосси ҳудиш метавонад бар дигар гуруҳҳои мазҳабӣ, тафсири ва ҷамоатҳои мухталиф иқомаи ҳужжат намояд; бояд ин салоҳиятро ба уммати воғузор кард ки аз тариқи шӯроӣ улил амри ёки аз “ се абзор” ба вужуд омада бошад.

Дар кинори ин иҷтиҳодоти иштибоҳ, умури дигари ҳам ҳастанд ки фақат аз лаҳози луғавӣ метавон дар мавриди онҳо аз вожаи бидъат истифода кард ва машмули ҳукми шаръӣи бидъат ва “ кулли бидъатин золалатун” намешаванд.

Возих ва ровшан астки каламаи бидъат мисли каламаи куфр, фисқ, иймон ва ғейрих жойгохҳои мухталифи ба кор рафтанд, ва ба унвони мисол, мисли куфр ва кофар метавонад маъони луғавӣ ва ҳатто мафҳуми мухталифи дошта бошад ва бояд фаҳмид манзури шореъ чист?

Мо куфр ба тоғут дорем ва нисбат ба бовархо ва ақоид ва аъмоли зидди исломии куффор, кофар хастем ва ин хуб аст

«مَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا» (Бقره/۲۵۶)؛

Ин куфр ба тоғути мо, баҳши асосӣ ва вурудӣ дини ислом ва римолати тамоми пайғамбаронро ташкил дода

«وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ» (Нحل/۳۶)؛

Аммо дар баробар, куффор ҳам нисбат ба ақоид ва боварҳои исломии мо кофар хастанд, ва кофар шудани нисбат ба қонуни шариати аллох ва куфр ба қонуни шариати аллох ва барномаи шариати аллох ва куфри кофарон бад аст.

Яъни : куфрики кофарон муртакиби он мешаванд, дар баробари қонуни шариати аллох бад аст:

«إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا (نساء/۵۶)؛ «إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا»

Беғумон касоники оёт ва далоили моро инкор карда ва анбиёи моро такзиб намуданд, билаҳара ишонро ба оташи ажиб ва шигифти ворид мекунем ва бо он азоб онхоро месузонем.

. كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بَدَّلْنَاهُمْ جُلُودًا غَيْرَهَا لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ ۗ

Хар замоники пустхойи (бадани) онон бирён ва сухта мешавад, пустхойи дигарий ба жойи онхо қарор медихем, то мазайи азобро бичашанд; аллох таоло бидуни шак, тавоно ба ин кор ва ҳаким аст ва медонад чи кори анжом медихад.

Холо, мисли хамин куфр ва кофар шудан, бидъат ва нововари хам метавонад хам дар хилқат бошадки аллох таоло онро анжом дода, ва хам метавонад дар ба вуҷуд овардани чизхойи жадида, моддий ва текноложии бошадки инсонхо онро анжом доданд, ё зинда кардани қавонин, суннатхо ва умури бошадки қаблан вуҷуд доштанд ва алъон мардум хиёл мекунанд касики онро зинда карда мубтакири он хам ҳудиш аст, ва хам инки метавонад ба вуҷуд овардани чизи жадида дар баробари қонуни шариати аллох бошад.

Дар ин сурат, бидъатро ба сурати куллий метавон ба ду сурат- хам аз лохози “луғавий” ва хам аз лахози “шаръий”- баррасий кард ва аз лахози луғавий, мафхуми ғейри аз истелохи шаръиӣ мовриди назар дар: “кулли бидъатин золалатун” ро аз он истинбот намуд мисли:

-зинда кардани муҷаддад ва дуборайи ек суннат ё зинда кардани ҳукми фаромуш шудайи аз қонуни шариати аллох. Дар фарҳанги араб бо онки шахс он қонун ва барномаро ба вуҷуд наёварда аммо, чун дубора онро зинда карда мисли ек муассис аз у ёд мекунанд. Мисли ихёӣ намози тарових тавассути ек имом тавассути Умар бин Хаттоб розиаллоху анху. набуд йИн тўлид ек амри жадида ²⁶

²⁶ امام مالك رحمه الله در «الموطأ» فصل «شروع قیام شب های رمضان» و امام بخاری در صحیحش، فصل «صلاة التراويح» از عبدالرحمن بن عبدالقاری روایت کرده اند که گفته است: «در یکی از شب های رمضان با عمر بن خطاب به مسجد رفتیم، مردم به صورت پراکنده نماز می خواندند، عمر گفت: به نظر من بهتر است همه به یک امام اقتدا کنند (چون در یک مسجد چند جماعت با هم نماز خواندن نوعی بی نظمی و مزاحمت ایجاد می کند اما یک جماعت و یک امام همانی است که رسول الله صلی الله علیه وسلم در آن چند شب انجام داده بود) سپس با برگزیدن ابی بن کعب به عنوان امامشان نظرش را عملی کرد. شب دیگر با او به مسجد رفتیم این بار مردم با هم نماز می خواندند عمر که این صحنه را دید گفت: چه بدعت نیکویی! البته کسانی که الان می خوابند تا آخرهای شب برای تهجد برخیزند بهترند از کسانی که هم اکنون نماز می خوانند.»

балки, зинда кардани ек суннати росулуллох саллаллоху алайхи васаллам буд; аммо, боз мебинемки каламаи бидъат бар он итлоқ шуда ва Умар ибни Хаттоб розиаллоху анху мегуяд:

«نِعْمَ الْبِدْعَةُ هَذِهِ»

Ин бидъати хуби аст.²⁷

Дар инжо, имоми Шофеъий роҳимахуллох дар назар гирифтани ин қовли Умар бин Хаттоб розиаллоху анху ва дарки амиқи бидъат аз лахозии луғавӣ ва шаръӣ он мегуяд:

«الْبِدْعَةُ بُدْعَتَانِ، مَحْمُودَةٌ وَ مَذْمُومَةٌ، فَمَا وَافَقَ السُّنَّةَ فَهُوَ مَحْمُودٌ وَ مَا خَالَفَهَا فَهُوَ مَذْمُومٌ».

Бидъат ду нов аст: бидъати писандида ва бидъати нопасанд. Хар бидъатики мувофиқи суннат бошад, бидъати писандида аст ва хар бидъатики мухалифи суннат бошад, бидъати нопасанд аст.²⁸

Ва дар жойи дигари мефармояд: чизҳои жадидаки иҷод мешаванд ду даста хастанд: дастаи мухалифи китоб ва суннати пайғамбар ва каломии саҳоба ва иҷмоъ аст ва ин бидъат, ғумроҳӣ аст ва дастаи аз умури ҳеҷ иҷод мешавад ки мухалифи китоб ва суннат ва иҷмоъ нест ва ин мавриди жаҳид иҷод шуда, мавриди мазаммат нест²⁹.

Ибни Ражаб Ханбалӣ роҳимахуллох ҳам дар ин бора мегуяд: ”манзури имоми Шофеъӣ роҳимахуллох ин аст ки дар асл, бидъати мазмун, бидъати аст ки дар шарият ҳеҷ аслии надошта бошад. Истелоҳи шарият ба ҳамин бидъат ғуфта мешавад, аммо бидъати писандида он аст ки бо суннати мувофиқ бошад; яъни

²⁷ - صحيح بخارى، ج ۳، ص ۴۵، ح ۲۰۱۰

²⁸ - فتح البارى، ج ۱۳، ص ۲۵۳، أخرجه أبو نعيم بمعناه من طريق إبراهيم بن الجنيد عن الشافعي

²⁹ - همان؛ ما أخرجه البيهقي في مناقبه عن الشافعي

дар суннат, асли вужуд дошта бошадки ба он баргардад; ин ба далили мувофиқ будани он бо суннат аст, ва ин бидъати луғавий аст на бидъати шаръий.”³⁰.

Ровшан аст манзури имоми Шофеъий роҳимахуллох ҳамон манзури Умар бин Хаттоб розиаллоху анху буд, яъни бидъати луғавий на шаръий. Чун, “тамоми” бидъатхойи шаръий гумрохианд, кулли бидъатин золалатун; чун, бидъат аз лахози шаръий жойгузин кардани огохонайи чизи жадида бо еки аз қавонини шариати аллох, манобеъи шариат ва муҳолифи шариати аллох аст ки ба сурати амдӣ ва бидуни узри шаръӣ анжом мешавад.

Жойи дигарики метавон аз каламаи бидъат, мафхуми ғейри аз истелохи шаръӣ мовриди назар дар “кулли бидъатин золалатун” ро аз он истинбот кард дар мовриди масоили аст ки тобеъи урф ва одат ва зиндагӣ оддӣ мардуманд, ва ин масоил илова бар он ки муҳолифати бо қонуни шариати аллох надоранд аммо, ҳақиқат дар ҳоли тағйир ва тоза шудан ҳастанд. Қоида дар ингуна маврид ин аст ки,

الأصل في العادات الإباحة،

Яъни асл дар мовриди одот ва одоб ва русуми мардум то замоники муҳолифати бо қонуни шариати аллох надошта бошад бар мувоҳуд будан ва жоиз будан аст.

Мисли анвоъи равишхойи шодӣ ва лаҳв ва умури фарҳангӣ милалки бо шариат дар тазод нестанд ва дар замонҳо ва маконхойи муҳолифи дар ҳоли тағйир ва таҳаввул ва нав шудан

³⁰ - جمع العلوم والحكم، ص ۲۵۳

буданд ва хастанд, ва мумкин аст хар каси чизи жадидийро ба вуҷуд оварда бошад, ё дар жомеъаи чизи жадиديو ироя дода бошад; мисли : бози хабашихо дар масжиди росулulloх саллalloху алайхи васаллам ва нигоҳ кардан ба он.

Хар амри фархангий мисли лаҳв ва лаъаб,тижорат, пушок,хӯрок ва ғейрих замони мазмумандки бо қонуни шариати аллох тазоди пейдо кунанд

«وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا» (جمعه/ ۱۱)،

(бархи аз асхоб, дар еки аз жумъахо) хенгомики тижорат ва ё саргармийро диданд аз пирумун ва атрофи ту пароканда шуданд, ва туро истода (бар минбар, дар холи хутба) раҳо карданд.

- Жойи дигарики метавон аз каламаи бидъат, мафхуми ғейри аз истелохи шаръий мовриди назар дар “ кулли бидъатин золалатун” ро аз он истинбот кард марбут мешавад ба амрики барои тахаққуқи ҳадафи шаръий ё ба ҳукми зарурат ва изтирор, ибдоъ мешавад ва ба вуҷуд меояд.

Мисли жамъ кардани қуръон ва аҳодис дар китоби мушаххас,ё тўлиди илми наҳв, балоға,жарх ва таъдил барои фаҳми саҳиҳи манобеъи шаръий, ё невиштани кутуби торих ва хатто бозгу кардани ҳамма новъ хабари дар он, мисли торихи табарий барои дарк ва ибрат аз ончи гузашта

«لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ» (يوسف/ ۱۱)،

Ё ворид кардани равиши жадидий мисли девон тавассути Умар бин Хаттоб розиаллоху анху барои хуб ижро кардани

«أَطْعَمَهُمْ مِّنْ جُوعٍ»

Ё тӯлиди ек силохи жанги ё василаи амнияти барои ижройи сахиhi

«أَمَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ»

Ё рузи барои дарахткори жихати ташвиқи мардум ба коштани дарахт, ё хафтаи ба номи масоҷид барои ошно кардани насли жавон тахти хужуми равонӣ бесобиқайи расонахойи мухталиф куффори секуляр жахонӣ ва муртаддини маҳаллӣ ва мунофиқин ва секулярзадаҳо ба жойгоҳи шаръӣ масҷид, ё хафтаи ба унвони хонувода ва волидейн барои ошно кардани фарзандон ба жойгоҳи шаръӣ хонувода ва волидейн, ё ихтисос додани рузи хосси дар хафта ба номи “жиход, фарзи айн аст” барои ошноӣ ба жойгоҳи жиход дар вазъи мовжуди муслимин, ё қарор додани чанд руз дар моҳ ё сол барои маърифти ва шиносондани аҳамият ва жойгоҳи “се абзор” ба унвони сипар ва асбоби ташкил ва бозгардондани уммати воҳид ва ҷамоати воҳида ва ваҳдати огохона, хадафманд ва ҳаракатӣ муслимин,³¹ ва ё истисоси айёми барои маърифӣ сӣрайи росулуллоҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам ё еки аз футухоти бузурги исломи, ё еки аз қаҳрамонони бузурги исломи ва ғейриҳ то расидан ба хадафи шаръӣ ин маросим ба унвони ек абзор ба он манзур дар назар гирифта шуда аст; мисли барғузориӣ хафтаи шайх Муҳаммад бин Абдулваҳҳоб дар донишгоҳи мулки саъуд дар Арабистонки бин Боз дар матолиби тахти унвони

³¹ معرفى کردن این «سه ابزار» خیلی مهم است، روزهایی در هفته یا سال به آن اختصاص داده شود

«كلمة في أسبوع الشيخ محمد بن عبد الوهاب»

Дар мовриди он тўвзихоти комили додаки метавонид нигоҳ кунид.

Бин Усаймин ҳам дар ин замина суҳбатхойи карда аст, ин ҳафта баъадо чун ба ҳадафиш расид онро таътил карданд. Хаммаи ин маросимҳо, васила ва абзори анжومي ҳадафи шаръӣ ва таҳаққуқи ибодоти хосси ҳастандки мумкин аст собиқайи дар қуруни гузашта ва ҳатто солхойи гузашта надошта бошанд. Ҳатто мумкин аст ҳам акнун дар маконхойи дигар ҳам он чизироки дар ек макони ба вуҷуд оварданд собиқа надошта бошад.

Ингуна маросим, конгураҳо ва жаласот, жойгузин ё бадилӣ барои чизики аллоҳ таоло аз тариқи пайғамбариш саллаллоҳу алайҳи васаллам барои тақарруб ва ибодоти аллоҳ таоло фуру фристода ; мисли намоз, руза, ҷиход, ийди қурбон ва фитр ва ғейрих матраҳ нестанд, ҳатто чизи мавозий ва дар кинори қонуни шариати аллоҳ ҳам нестанд балки, фақат ба унвони ек абзор барои расидан ба ҳадафи ҳастандки қонуни шариати аллоҳ онро таъйин карда, ва замоники муслимин ба ин ҳадафи шаръӣ расиданд онро таътил мекунанд, ё ҳатто мумкин аст мисли девон ё абзорхойи жангӣ ва амниятӣ, онҳоро мутаносиб бо пешрафтхойи дунё ва ниёзи рузи муслимин иртиқоъ ва тақмил кунанд.

Холо, агар ҳафта ё моҳи барои росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам, шинохти сийраи амалӣ, сиёсий, иҷтимоӣ ва фарҳангии росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам ё “ ҷиход,

фарзи айн аст” ё куфр ба тоғут ё маърифий жойгоҳи “се абзор” ё хар амри шаръий дигари ихтисос дода шавад ва хануз ба ҳадафи таъйин шуда нарасида бошад ва солҳо идома дошта бошад, читур? Дар инҷо, бояд мисли ҳафтаи Мухаммад бин Абдулваҳҳоб то замони расидан ба ин ҳадафи шаръий аз ин абзор истефода кард. То кей? То замони расидан ба ин ҳадафи шаръий бояд аз он истефода кард ҳатто, агар солҳо ва солҳо ҳам тул бикашад.

Дар тамоми ин маворид, ҳадафи изофа кардан ба дин ё жойгузин кардани чизи ба еки аз аҳком ва қавонини шариати аллоҳ нест; балки, ибдоъи суннати ҳасана қабли аз ҳама аст ҷихати расидан ба ҳадафи шаръий. Дар ин замина ҳадиси аз росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам нақл шудаки :

Ҷамоати аз қабилайи Музир пеши росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам меояндки шадидан дар фақр ва надорӣ ба сар мебурданд. Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам ҳам муслиминро ташвиқ ба кӯмак ба онҳо мекунад; дар ҷавоби ин даъвати у, марди аз ансор кисаи пур аз нуқраки дар дастии сангини мекардро овард ва онро дар манзили росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам қарор дод. Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам фармуд:

«مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ، وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ»³²

³² - مسلم، الترمذی، النسائی، ابن ماجه، أحمد، الدارمی و مانند این حدیث را أبو هريرة رضي الله عنه از النبي صلى الله عليه وسلم روایت کرده است که فرمود: «مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ، وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ». همچنین أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه، می گوید که النبي صلى الله عليه وسلم فرموده است: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلٍ»، خرجهما مسلم في صحيحه

Хар каси суннати никуйи, суннати хасанаиро дар ислом поярезий кунад ва ба вужуд биёварад ки мардум аз тариқи он суннати машруъ, кори машруъро анжом диҳанд подоши он ва подоши касики баъди аз у бидон амал кунад ба у мерасад бидуни инки чизи аз подоши онон кам шавад, ва хар каси бунёнгузори суннати бадий дар ислом бошад, гуноҳи он ва гуноҳи хар касики баъди аз у ба он амал кунад бар души у хоҳад буд бидуни инки чизи аз гуноҳи бақияки анжом доданд кам шавад.³³

Дар ин сурат, гузоштани суннати хуб ё суннати хасана яъни, ба вужуд овардани ек равиш ва ек абзори жадиъ ва тозаии барои ижройи ек ҳукми шаръӣ ки шарии аллоҳ барои чигунагии ижройи он равиширо ироя намода ва мовзуъиро маскут гузошта аст. Масалан қонуни шарии аллоҳ фармудаки чигуна намозро бихонем аммо, нафармудаки чигуна дар омузиши қонуни шарии аллоҳ ба муслимин ё дар жанги равониймон бо душманон дар маконҳо ва замонҳои мухталиф аз чи абзорҳои истефода кунем? Ё чигуна ин паёмро ба фалон кишвар бирасонем?

Росулulloх саллоллоху алайхи васаллам ҳамин паёмро аз тариқи пейк ва савора фристодки гоҳ пештар аз ек моҳ ҳам тул мекашид, аммо имруза бо интернет ва шабакаҳои иҷтимоӣ ҳазорон километр дуртар аз ин масофатики асҳоб паёмро ба хисрав парвиз ва хирақл ва дигарон расонданд шумо камтар аз чанд сония паёмро ба тамоми замин мерасонид ва пейкитон ва коноли иттилоъ расонитон мисли фејсбук, гогил, твитер, ёху, шабакаҳои иҷтимоӣ ва интернет ва фејрих аксаран мутаъаллиқ ба куффор ҳастанд.

Шариат ,дар истефода аз абзорхойи татбиқи ин ахком дар холатхойи оддий ва изтирорий хам сукут карда аст. Ин сукут ба ин маъни аст ки аллох таоло амр ва нахий дар ин замина ироя надода ва чигунагийи татбиқи онро мутаносиби бо вазъи мовжуд ва ниёзхойи рузи муслимин вогузор карда аст.

Медонемки росулulloх саллalloху алайхи васаллам фармуд: “Муоз бин Жабал, огохтарин фарди уммати ман ба халол ва харом аст”. Холо, росулulloх саллalloху алайхи васаллам ин Муоз бин Жабал розиаллоху анху 28 соларо ба Яман мефристад ва аз у мепурсад:

: كَيْفَ تَقْضِي إِذَا عَرَضَ لَكَ قَضَاءٌ؟

Дар миёни мардум бар асоси чи чизи қазоват хохи кард? Муоз розиаллоху анху дар посух гуфт: бар пояйи китоби худо. Росулulloх саллalloху алайхи васаллам фармуд:

: فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي كِتَابِ اللَّهِ؟

Агар ҳукмиро дар китоби худо наёфти? Муоз гуфт:

فَبِسُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ،

Бар асоси суннати росулulloх саллalloху алайхи васаллам қазоват хоҳам кард. Росулulloх саллalloху алайхи васаллам фармуд:агар дар суннати пайғамбари худо онро наёфти?

فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ؟

Муоз гуфт: бидуни дуранг ба раъйи худ иjtиход мекунам.

. أَجْتَهِدُ رَأْيِي وَلَا أَلُو .

Сурати росулуллох саллаллоху алайхи васаллам пас аз шанидани ин посух мисли ғунчайи гул шигуфта шуд ва ба синаи у зад ва фармуд:

: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَا يُرْضِي رَسُولَ اللَّهِ،

Алхамд ва сипос худойироки фристодаи худишро ба ончи пайғамбарро рози мекунад, мувофиқ ва ҳамоҳанг карда аст³⁴.

Бале, умури ҳастандки қуръон ва суннат дар мовридишон сукут карда ва онхоро ба иҷтиҳоди муслимин вогузор намуда ва муслимин метавонанд мутаносиби бо “вазъи мовжуд” ва “ниёзҳои рузишон” иҷтиҳоди ҳосси худишонро ироя диҳанд ва ба ниёзҳо ва суъолоти рузишон посухи “ба руз” дошта бошанд. Дар инҷо, замоники шахс иҷтиҳод мекунад, яъни равиши тоза барои посухгӯи ба ниёзҳои ҷадида ҷомеа аз манобеи шаръӣ ироя медиҳадки дар хидмати еки аз қавонини шариати аллох аст, ва чизи тозаиро дар кинори амр ва нахийҳои аллох таоло ироя намедиҳад.

Нуктаи баъдӣ, ҳолати изтирор ва зарурат аст ки шахс мутаносиби бо заруратики дар он қарор гирифта то рафъ шудани ин зарурат, иҷтиҳоди мутаносиб бо вазъи мовжуди ҳудиш ва ниёзҳои рузи худ ироя медиҳад.

Алҳан мумкин аст ин иҷтиҳод дар ҳолати изтирор ва заруратро еки аз “се абзор” ироя намояд ва то рафъи ин ҳолати изтирор, корхониро анҷом диҳадки бархалофи қонуни шариати аллох аст. Масалан мисли пеймони Худайбия, муслимини муҳожирро ба куффор тахвил диҳад. Бале, ба хоҳири пеймоники доранд мажбур

³⁴ - أخرجه أبو داود في سننه

шаванд мусалмони муваххиди мухожирро ба куффор тахвил
диханд, ё дар мовқеъиятҳои хассосӣ ба куффор сарона ва
молиёт пардохт кунанд; чизики имруза аксаран муслимин ба
куффор онро пардохт мекунанд ва ҳамин куффор бо ҳамин
молиётҳо ва саронаҳои мушобех, муслиминро қатли ом
менамоёнд, ё қаблан ҳукуматҳои бадили изтирорӣ исломӣ
барои бастанӣ сулҳи то рафъ шудани ҳолати изтироришон
маблағиро пардохт карданд.

Мавориди дар ин заминаҳо хийли зиёд ҳастанд ки ҳам барои шахс
ва ғуруҳ ҳолати изтирорӣ пеш меояд ва ҳам барои се абзор; яъни
ҳам мумкин аст барои ҳукумати исломӣ ала минҳажин нубувват
пеш биёяд, ҳамон қориқи росулulloҳ саллаллоҳу алайҳи васаллам
дар сулҳи Худайбия ва мавориди мушобех анжом дод, ва ҳам
мумкин аст барои ҳукумати бадили изтирорӣ исломӣ пеш
биёяд ҳамон қориқи баъзи аз ҳуқуқи бани Умайя анжом доданд ва
пулҳойиро барои рафъ шудани ҳолати изтирорӣ ба куффори
румӣ пардохт карданд, ва ё мумкин аст тавассути мажлиси
шӯроӣ воҳиди муҷоҳидин пеш биёяд, ҳамон қориқи муҷоҳидин дар
пеймонҳои анжом доданд дар Сурия, Ироқ, Яман, Афғанистон,
мусалмонони Чечен ҳам онро анжом доданд ва ғуфтем мумкин
аст барои шахс ҳам ин ҳолати изтирорӣ пеш биёяд.

Дар тамоми ин ҳолат, бояд мутаваҷҷиҳи ин ҳолати изтирор ва
зарурат шуд, ва агар шахс муртакиби қори бархалофи қонуни
шариати аллоҳ шуд ва ин қориш рузҳо ва моҳҳо ва балки, солҳо
идома дошт ва заруратиш рафъ нашуд, бояд барояш узри қоил
шуд ва агар шахс наметавонад дар бардоштани ин ҳолати
изтирор ва зарурат кӯмаки кунад лоақал муртакиби

*тухматзаний, барчасбзаний ва зулми ошкор ба муслимини
гирифтор хам нашавад.*

Хуб, алъон мерасем ба суъолоти дустон:

*1- Ассаламу алайкум ахи, бидъати хақиқий ва изофий ба чи
маъност?*

*Қабли аз тўвзиhi ин истелохот, барои чандмин бор хидматон
арз кунамки, ин истелохоти сохта ва пардохтаи баъзи аз
фуқахост ва наметавон мисли қуръон ё суннат ба он нигоҳ
кард, ва агар каси чизи дигари гуфт дар баробариш истод ингор
масалан шахс бо чизи мутлақи рубару шуда ва дар баробари
чизи мутлақи суҳбат карда, на. Аммо суъоли шумо: бидъати
хақиқий яъни: бидъатики аслий дар шаръ надорад, ва на ба
ихтисор ва на дар тафосил бар далили мўътабар ва хатто
шибхи далили такия намекунад. Мисли бидъати шохигарий ба
жойи халафату ала минхажин нубувват, ё бидъати
тафарруқи ҳеч асли дар қонуни шариати аллоҳ надоранд.*

*Аммо, бидъати изофий яъни: асли дар шариат дорад аммо,
мумкин аст дар сабаб, жинс, кейфият, адад, миқдор, замон ва ё
макон тағйироти ва жобажойихойи анжом шуда бошадки дар
ибтидои хамин дарсимон ба сурати мавридий ба он ишора
кардем.*

*2- Салом, оё намоз хондан пушти сари муллои секуляри аҳли
бадъатики огохона ва ба мейли худии аз демократхо ё
гуруҳи ужалон алайхи муслимин химояти таблиғий ё хатто
молий мекунад ва мардумро ба кўмак кардан ба онҳо ташвиқ
мекунад саҳих аст?*

Чанини шахси секуляр ва мушрики жузви

«دُعَاةٌ عَلَىٰ أَبْوَابِ جَهَنَّمَ» و «أَنَّمَا الْمُضِلِّينَ»

Ва олими суъ муртади аст, ва наметавон ба у гуфт ахли бидъат; ин шахс дучори бидъати мукаффара ё муғаллиза шуда ва бо абури у аз чохор филтер (1- исботи журм, 2- таъйиди журм тавассути аллох ва росулиш 3- шурути такфир, 4- мавонеъи такфир) фақат метавон ба у гуфт муртад на ахли бидъат, ва намоз хондан пушти сари чанин муртадди жоиз нест.

3- Ассаламу алайкум бародар, оё касики ришишро бо тиғ мезанад ахли бидъат аст ва бидъати муфассақа анжом дода?

Агар яқин дошта бошад ва бидонад ва мутмаъин бошадки хукми росулulloх саллалллоху алайхи васаллам дар мовриди риш чист аммо, амдан ва ба мейли худш ва бидуни холати изтирор ва узри шаръий онро бо тиғ бизанад, бале, дучори фисқ ва муртакиби гуноҳи муҳолифати бо суннати шуда ва агар бо чанин шароити дар ин журм ва гуноҳиш бимонад ва ахли ин кор шавад метавон ба у гуфт ахли бидъат. Аммо, агар мисли имоми Нававий роҳимахуллох иjtиход кунад, чанин шахси хукми мужтаҳиди хатокорро дорад ва дар ҳар сурати ек савоб барояш ҳаст ҳар чандки иjtиходиш иштибоҳ буда бошад, дар холати изтирор ҳам агар муртакиби чанин журми мешавад боз то рафъи холати изтирор барояш мувоҳ мешавад.

4-Чиро замоники дар шабакахойи мохвораий дар мовриди бидъат суҳбат мешавад мисолхойи дар ҳадди поча шалвор ва риш ва

....зада мешавад ва аз бидъатхойи бузурги мисли ҳукуматхойи шохигарий ва тафарруқ васухбат намешавад?

Чун ,аввалан ин ашхос дар масоили риз тахассус доранд, ва ин масоили ризро пеш аз андоза бузург карданд, ва бо бузург кардани ин масоили риз, масоили муҳим, худ ба худ риз ва ночиз нишон дода мешаванд ва ё ҳатто ба онҳо таважҷуҳ намешавад ва нодида гирифта мешаванд. Илова бар ин, ин ашхос аз увлавият бандиӣ шаръӣ бархурдор нестанд, ба ҳамин далил аст ки ба ҳамин содагӣ дучори иштибоҳ мешаванд.

Нуктаи дигар дар мавриди ин бахс ба уламои дарбори, воизус салотин ва уламои суъ ва манобеъи фикри муслимин бармегардад ки ба сурати расмӣ тахти контроли ин уламои дарборӣ ва расмӣ ҳастанд.

Шахс, дар дастгоҳи ҳокимаӣ режими фосид мисли подшоҳи оли саъуд мансаби муфти ё хайъати куббори уламоро бар уҳда дорад, ё ёки аз шабакахойи мохвораӣ вобаста ба ин режимро идора мекунад, ё ёки аз манобири масоҷидро бароишон мегардонад; шумо интизор дорид чанин ашхоси биёянд ва бигуянд ки масалан шохигарӣ бидъат аст? На,ишон ба жойи он мегуянд бо пойи рост дохили дастшуйи рафтан бидъат аст ва инро пеш аз андоза барои шахс бузург мекунанд ва мавриди ризи дигарӣ мо мушоҳида мекунем.

5-Ассаламу алайкум, оё дуруст аст ки аҳли бидъатро бояд тарк кард ва аз онҳо дури намуд?

Росулulloх саллаллоху алайхи васаллам мефармояд:

: « لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ »³⁵;

Холо, агар ин барои шахси мусалмон, ҳалол нест ки аз бародариш пеш аз се руз дури кунад шахс гуш надихад ва пеш аз се руз дури кард, ҳудиш дучори бидъати шуда ва агар онро идома ҳам бидихадки мустаҳаққи оташи жаҳаннам мешавад. Чун аҳли бидъат мешавад, чун онро идома дода аст. Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам чизи гуфта ва у кори дигари анжом дода ва онро идома дода, мустаҳаққи оташ мешавад.

Росулulloх саллаллоху алайҳи васаллам мефармояд:

« لَا يَجِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ، فَمَنْ هَجَرَ فَوْقَ ثَلَاثِ فَمَاتَ دَخَلَ النَّارَ »³⁶;

Агар бештар аз се руз, дури кард ва дар ин ҳолати дури бимирад вориди оташ мешавад. Яъни гуноҳи дар ҳадди аҳли бидъат ва кулли бидъатин золалатун ва кулли золалатин фин нар. Метавонем ба у аҳли бидъат бигуем, бештар аз се руз идома дошта ва аҳли ин кор шуда ва дар ҳамон ҳолат ҳам мурда аст.

Тард кардани кофари аслий ҳам дар марҳалаи даъват, ғейри шаръий аст; аммо, замоники шахс жузви дорудаастайи мунофиқин ва секулярзадаҳо шуда бошад бояд аз у “ҳазар” кард, яъни хушёр буд, мувоқиб буд ва эҳтиёт кард, ва фақат замони дурий аз шахси мусалмони фосиқ ва аҳли бидъат тўвжихи шаръий доради доройи маслаҳати шаръий бошад.

Суъолот зиёданд, дарс ҳафтум муқаддамотимонро дар инҷо хотима медихем ва аз аллох таоло меҳохем ба ҳаммаи мо тўвфиқ диҳадки таърифимон аз бидъатро –мисли соири мавориди

³⁵ - البخاري (۵۷۲۷)، ومسلم (۲۵۶۰) از أبي أيوب الأنصاري رضي الله عنه رواية کرده اند.
³⁶ - أخرجه أبو داود من حديث أبي هريرة بإسناد صحيح. وقال النووي رحمه الله في «رياض الصالحين» (ص ۴۳۳)؛ رواه أبو داود بإسناد على شرط البخاري ومسلم. وكذا صححه الألباني رحمه الله في «صحيح أبي داود»

—исломий кунем, ва бо ислохи дипломосимон бо ахли қибла,
 хадафимонро фақат ислох ва хейррасоний ба хохарон ва
 бародарони мусалмони олуда ва ғейри олудамон қарор дихем ва аз
 хужуми ва хамалоти ношиёна ва баддаханихойи роижи бародарони
 номутаодил ва номезонимон нисбат ба ахли қибла моро пок ва дур
 кунад.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ وَعَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ
 وَعَمَلٍ.

رَبَّنَا أَعِزَّنَا بِالْإِسْلَامِ، وَأَعِزَّنَا بِمَا قَرَّبَ إِلَيْنَا كَلِمَةَ الْإِسْلَامِ، وَارْفَعْ بِنَا رَايَةَ الْقُرْآنِ

سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، أَسْتَغْفِرُكَ وَأَتُوبُ إِلَيْكَ

*Вассаламу алайкум ва рохматуллохи ва барокатух.*³⁷

³⁷ پیاده شده از نوار صوتی شیخ ابوحمزه المهاجر هورامی حفظه الله
³⁸ پیاده شده از نوار صوتی شیخ ابوحمزه المهاجر هورامی حفظه الله